

İnsan Hak ve Özgürlüklerinin Korunmasında Anayasa Mahkemesi'nin Rolü: Tayland Örneği

*Chalermpon Ake-uru**

*“Hukukun üstünlüğüne riayet et,
Demokrasiyi güçlendir,
İnsanların haklarını ve özgürlüklerini koru.”*

- Tayland Anayasa Mahkemesi'nin Sloganı

I. GİRİŞ

Anayasal demokrasiyi benimseyen ve anayasacılık doktrinine riayet eden bir ülke, genellikle halkın hak ve özgürlükleri hakkındaki hükümlerin yanı sıra anayasal yargı işlevini yerine getiren bir kurum – anayasa mahkemesi ya da muadil bir kurum – hakkındaki hükümleri de içeren yazılı bir anayasaya sahiptir.

Tayland için, bu uygulama, Tayland takvimine göre B.E. 2540'ta (1997'de) Tayland Krallığı Anayasası'nın ilanı ile başladı. Bu anayasada Tayland halkının hak ve özgürlüklerinin sistematik biçimde sıralaması yapıldı ve Anayasa Mahkemesi, ilk defa anayasal uyuşmazlıklar hakkında hüküm vermekle görevli bir yargı organı olarak kurulmuş oldu. Bu anayasanın yerini alan B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası da aynı yönde hükümler içermektedir. Bir önceki anayasanın özü büyük ölçüde muhafaza edilirken, yeni Anayasa, halkın hak ve özgürlüklerine ilişkin hükümlere daha fazla açıklık ve daha geniş bir bakış açısı getirmiştir. Ayrıca, Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru hakkının tanınması suretiyle, bireylerin Mahkeme'ye erişiminin yolu açılmıştır.

* Tayland Anayasa Mahkemesi Üyesi

Bu bildiriye Tayland halkının hak ve özgürlüklerinin korunmasında Anayasa Mahkemesi'nin rolü incelenecektir. Öncelikle B.E. 2550 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın Tayland halkının hak ve özgürlükleriyle ilgili hükümlerine bakılacaktır. Ardından Anayasa Mahkemesi'nin yetki alanı ve Tayland halkının hak ve özgürlüklerinin korunmasını nasıl sağladığı ele alınacaktır. Bundan sonra, bazı öne çıkan davalarda Anayasa Mahkemesi'nin içtihadına göz atılacak, ardından sonuç değerlendirmeleri yapılacaktır.

II. İNSAN HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNE İLİŞKİN ANAYASAL HÜKÜMLER

1. Genel İlkeler

B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası (bundan böyle "Anayasa" olarak anılacaktır)¹, insan onuru, insan hakları ve özgürlükleri, insanların eşitliği ile ilgili konulara 46 madde ayırmıştır. "Bir Bütün Olarak Anayasa için Genel Hükümler"i düzenleyen I. Kısım'da iki madde, insan onuru, insan hakları ve özgürlükleri ve eşitlik ile ilgili iki genel ilkeye yer vermektedir. Bunlardan ilki, insan onurunun, insan hakları ve özgürlüklerinin ve eşitliğin korunmasına ilişkindir.² İkincisi, Tayland halkının kökenleri, cinsiyetleri veya dinlerine bakılmaksızın bu Anayasa kapsamında eşit korumadan faydalanmasına ilişkindir.³

Tayland Halkının Hakları ve Özgürlükleri'ni düzenleyen III. Kısım 44 maddeden (26. ila 69. madde arası) oluşmaktadır. III. Kısım 13 bölüme ayrılmıştır. 1. Bölüm, Faslın Genel Hükümleri, 2. Bölüm ise Eşitlik ile ilgilidir. 3. ila 13. Bölümler arasında Tayland halkının çeşitli hak ve özgürlüklerini sıralanmaktadır.

Faslın genel hükümlerini ihtiva eden, 4 maddeli (26.-29. maddeler) 1. Bölüm aşağıda belirtildiği gibi, insan onuru, insan hak ve özgürlükleri ile ilgili genel ilkeleri ortaya koymaktadır.

¹ B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın I. Kısım ve III. Kısım bu bildirin ekinde yer almaktadır.

² B.E. 2550 (2007) Tayland Krallığı Anayasası, 4. madde.

³ a.y. 5. madde.

Öncelikle, tüm Devlet mercilerinin yetkilerini kullanırken, Anayasa hükümlerine uygun olarak insan onurunu, insan hak ve özgürlüklerini gerekli biçimde gözetmek zorunda olduğu Anayasa tarafından hükme bağlanmıştır.⁴

İkinci olarak, Anayasada açıkça sayılan hakların yanı sıra Anayasa Mahkemesi'nin kararlarıyla tanınan haklar ve özgürlükler, bütün kamu kurumları tarafından korunacak ve Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu, Mahkemeler, Anayasal Organlar ve Devlet kurumları üzerinde tüm kanunların yürürlüğe konması, uygulanması ve yorumlanması çerçevesinde doğrudan bağlayıcı olacaktır.⁵

Üçüncü olarak, bir kişi, diğer kişilerin haklarını ya da özgürlüklerini ihlal etmediği ya da Anayasa'ya veya ahlak ve adaba aykırı olmadığı sürece, insan onuruna saygı gösterilmesini isteyebilir; hak ve özgürlüklerini kullanabilir. Anayasa tarafından tanınmış hakları ve özgürlükleri ihlal edilen bir kişi, mahkemelerde haklarını kullanmak ya da mahkemelerde kendini savunmak için Anayasa hükümlerini öne sürebilir. Buna ilaveten, bir kişi Devleti bu Kısımdaki (III. Kısım) hükümlere uymaya zorlamak için mahkemelerde haklarını doğrudan kullanabilir. Anayasa tarafından tanınmış herhangi bir hak ve özgürlüğün kullanılması hakkında ayrıntılar sunan bir kanun var ise, o hakkın ve özgürlüğün kullanılması söz konusu kanuna göre olacaktır. Bir kişi, bu Kısım kapsamındaki hakların kullanılması konusunda Devlet tarafından teşvik edilme, desteklenme ve yardımcı olunma hakkına da sahip olacaktır.⁶

Dördüncü olarak, bir kişinin Anayasa tarafından tanınmış hak ve özgürlüklerine, Anayasa'yla belirlenen amaçla özel olarak yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olması dışında kısıtlama konulmayacak ve kısıtlama sadece gerektiği ölçüde ve söz konusu hak ve özgürlüklerin temel esaslarını etkilememesi kaydıyla konulacaktır. Böyle bir kanun, Anayasa'nın kanunun yürürlüğe konmasına izin veren hükümlerinin de kanunda belirtilmesi kaydıyla, genel uygulamaya yönelik olacak ve belli bir dava veya kişiye

⁴ a.y. 26. madde.

⁵ a.y. 27. madde.

⁶ a.y. 28. madde.

uygulanmaya yönelik olmayacaktır. Bu ilke, kanuna istinaden çıkarılan kurallar veya yönetmelikler için de gerekli değişikliklerle beraber geçerli olacaktır.⁷

Anayasa'nın 2. Bölümü eşitlik ilkesiyle ilgilidir. Bu bölümde iki madde vardır (30. ve 31. madde). Birincisi, eşitlik ve ayrımcılık yasağı ilkelerini bildirir. Hüküm, herkesin kanun önünde eşit olduğunu ve kanun çerçevesinde eşit korumadan faydalanacağını belirtir. Erkekler ve kadınlar eşit haklardan faydalanacaktır. Anayasa hükümlerine aykırı biçimde, köken, ırk, dil, cinsiyet, yaş, engellilik, beden veya sağlık durumu, kişisel statü, ekonomik veya sosyal durum, dini inanç, eğitim veya siyasi görüş farklılıkları gerekçesiyle yapılacak her türlü ayrımcılık yasaktır. Ancak bir kişinin haklarını ve özgürlüklerini diğer kişilerle aynı esasa göre kullanabilmesine karşı bir engeli ortadan kaldırmak ya da kullanabilmesini teşvik etmek üzere Devlet tarafından belirlenen tedbirler ayrımcılık sayılmayacaktır.⁸

2. Bölümün ikinci hükmü, silahlı kuvvetler veya polis güçleri mensuplarının, Hükümet görevlilerinin, Devletin diğer görevlilerinin ve Devlet kurumları memurlarının ya da çalışanlarının hakları ve özgürlükleri hakkındadır; bu kişiler, siyaset, verimlilik disiplin veya etik bağlamında özellikle yürürlüğe konmuş bir kanuna istinaden çıkarılan kanun veya kural ile kısıtlanmadıkça, Anayasa kapsamında diğer kişilerin faydalandığı hak ve özgürlüklerin aynısından faydalanacaktır.⁹

2. Hakların ve özgürlüklerin sıralanması

Tayland halkının hakları ve özgürlükleri III. Kısımın 3. ila 13. Bölümlerinde sıralanmıştır. Anayasa'nın bu bölümleri, insanların hak ve özgürlüklerinin bir katalogu olarak adlandırılabilir. Yer azlığından dolayı bu hak ve özgürlüklerin çok kapsamlı hükümleri ayrıntılı olarak ele alınamayacağından, bu bildiride bunların kısa incelemeleri yapılacaktır.

⁷ a.y. 29. madde.

⁸ a.y. 30. madde.

⁹ a.y. 31. madde.

3. Bölüm – Kişi Hak ve Özgürlükleri

Bu bölümde, aşağıdaki gibi, kişi haklarını ve özgürlüklerini bir araya toplayan 7 madde bulunmaktadır:

(1) Yaşama hakkı ve özgürlük hakkı. Herkes yaşama hakkına ve özgürlük hakkına sahiptir.¹⁰

(2) Konut dokunulmazlığı. Bireylerin bir meskende huzurlu oturma ya da meskene sahip olma hakkı korunur. Sahibinin rızası olmadan bir meskene mazeretsiz giriş yapılamaz; bir konut veya hususi yer yasal izin olmadan aranamaz.¹¹

(3) Seyahat ve yerleşme özgürlüğü. Herkes, Krallık dahilinde seyahat etme özgürlüğünden ve kendi ikametgahını seçme özgürlüğüne sahiptir.¹²

(4) Kişinin aile hakları, onuru, itibarı ve mahremiyet hakkı korunacaktır.¹³

(5) Herkes, meşru yollarla haberleşme özgürlüğüne sahiptir.¹⁴

(6) Bir dini, tarikatı ya da mezhebi benimseme özgürlüğü korunur.¹⁵

(7) Zorla çalıştırma yasaktır.¹⁶

4. Bölüm – Yargı Sürecine İlişkin Haklar

Bu bölümde, aşağıdaki gibi, yargılama usulüne ilişkin hakları içeren 2 madde bulunmaktadır:

¹⁰ Ayrıntı için, bkz: a.y. 32. madde.

¹¹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 33. madde.

¹² Ayrıntı için, bkz: a.y. 34. madde.

¹³ Ayrıntı için, bkz: a.y. 35. madde.

¹⁴ Ayrıntı için, bkz: a.y. 36. madde.

¹⁵ Ayrıntı için, bkz: a.y. 37. madde.

¹⁶ Ayrıntı için, bkz: a.y. 38. madde.

(1) Suç ve cezaların geçmişe yürümezliği ve (Nullum crimen, Nulla poena sine lege “Kanunsuz suç ve ceza olmaz”) ve suçlu olduğu kanıtlanana kadar masum sayılma hakkı.¹⁷

(2) Yargı sürecine ilişkin haklar:

2.1 Yargıya kolay, rahat, hızlı ve kapsamlı erişim hakkı;

2.2 Halka açık duruşma hakkı, olgular hakkında yeterli bilgilendirilme ve belgeleri inceleme hakkı, kendi olgularını, savunmalarını ve delillerini sunma hakkı, tüm yargıç heyetince dikkate alınma hakkı ve bir karar, hüküm veya emrin gerekçeleri hakkında bilgilendirilme hakkı;

2.3 Düzgün, ivedi ve adil duruşma hakkı;

2.4 Yargı sürecinde, düzgün, ivedi ve adil soruşturma hakkını ve kendini suçlayıcı ifadeyi geri alma hakkını içeren uygun muamele hakkı;

2.5 Devletten gerekli ve uygun adli yardım alma hakkı;

2.6 Çocuk, genç, kadın, yaşlı veya engelli ya da özürlü kişiler için yargı sürecinde uygun korunma hakkı ve cinsel şiddet ile ilgili davalarda uygun muamele hakkı;

2.7 Bir ceza davasındaki bir şüpheli ya da davalının, davasını savunmak için yeterli fırsatla, düzgün, ivedi ve adil soruşturma veya duruşma hakkı, uygun şekilde delilleri inceleme veya deliller hakkında bilgilendirilme hakkı, hukuki işlemlerde avukat tarafından yardımcı olunma ve kefalet hakkı olacaktır;

2.8 Bir hukuk davasında, Devletten uygun adli yardım alma hakkı.¹⁸

¹⁷ Ayrıntı için, bkz: a.y. 39. madde.

¹⁸ Ayrıntı için, bkz: a.y. 40. madde.

5. Bölüm – Mülkiyet Hakları

Bu bölümde mülkiyet hakkı, miras hakkı ve gayrimenkulün istimlakine ilişkin 2 madde bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibidir:

(1) Mülkiyet ve miras hakları korunur.¹⁹

(2) Gayrimenkulün istimlakı, 42. maddede özellikle bahsedilen amaçlarla ve orada bahsedilen belli koşullarla kanuna istinaden yapılmadıkça mümkün olmayacaktır.²⁰

6. Bölüm – İş Hakları ve Özgürlükleri

Bu bölümde de, aşağıdaki gibi, iş hakları ve özgürlükleri içeren 2 madde bulunmaktadır:

(1) Bir işletme veya işle uğraşma ve adil ve serbest rekabet yapma özgürlükleri.²¹

(2) İş güvenliği ve iş huzuru ve asgari geçinme güvenliği hakkı.²²

7. Bölüm – Bireylerin ve Basının İfade Özgürlüğü

Bu bölümde dört madde bulunmaktadır. Aşağıdaki hak ve özgürlüklerle ilgilidirler:

(1) Her türlü görüşü ifade, konuşma, yazma, basma, yayın ve diğer yollarla ifade özgürlüğü.²³

¹⁹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 41. madde.

²⁰ Ayrıntı için, bkz: a.y. 42. madde.

²¹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 43. madde.

²² Ayrıntı için, bkz: a.y. 44. madde.

²³ Ayrıntı için, bkz: a.y. 45. madde.

(2) Özel sektörde kitle iletişim faaliyeti yürüten görevlilerin veya çalışanların, herhangi bir hükümet kurumunun talimatı olmadan, anayasal kısıtlamalar çerçevesinde haber sunma ve görüşlerini ifade etme özgürlükleri.²⁴

(3) Radyo ve televizyon yayıncılığı ve telekomünikasyon için iletim frekansları, kamu yararına olan ulusal haberleşme kaynaklarıdır. Kanunda öngörüldüğü şekilde bu frekansları dağıtmak ve radyo ve televizyon yayıncılığı ve telekomünikasyon faaliyetlerini denetlemek üzere bağımsız bir denetleyici Devlet kurumu kurulacaktır.²⁵

(4) Siyasi görevlerdeki kişilerin bir gazete, radyo veya televizyon yayıncılığı ya da telekomünikasyon faaliyetinin sahibi olmasına ya da bunda hissesi olmasına müsaade edilmez.²⁶

8. Bölüm – Eğitim Hakları ve Özgürlükleri

Bu bölüm, eğitimdeki hak ve özgürlükleri kapsar ve aşağıdaki gibi 2 maddeden oluşur:

(1) Devlet tarafından herkese ücretsiz olarak sağlanan en az on iki yıllık kapsamlı ve kaliteli eğitim almaya ilişkin eşit hak.²⁷

(2) Herkes, akademik özgürlükten faydalanma hakkına sahiptir. Eğitim ve öğretim, öğrenme ve öğretme, akademik ilkelere göre araştırma ve araştırmayı yayınlama hakkı, vatandaşlık görevlerine ve ahlak ve adaba aykırı olmaması kaydıyla korunacaktır.²⁸

9. Bölüm – Halk Sağlığı Hizmetleri ve Sosyal Yardım Hakkı

Bu bölümün 5 maddesinde aşağıdaki haklar korunur:

²⁴ Ayrıntı için, bkz: a.y. 46. madde.

²⁵ Ayrıntı için, bkz: a.y. 47. madde.

²⁶ Ayrıntı için, bkz: a.y. 48. madde.

²⁷ Ayrıntı için, bkz: a.y. 49. madde.

²⁸ Ayrıntı için, bkz: a.y. 50. madde.

(1) Devletten uygun, standart, kapsamlı ve verimli sağlık hizmetleri alma hakkı, özellikle yoksulların Devlet revirlerinden ücretsiz tıbbi tedavi alma hakkı.²⁹

(2) Çocuk ve gençlerin yaşamlarını idame ettirme ve potansiyellerine göre fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişim edinme hakkı.³⁰

(3) Altmış yaş üzerinde olup geçinmek için geliri yetersiz olan kişiler için, Devletten sosyal yardım, kamusal tesis ve uygun yardım edinme hakkı.³¹

(4) Engelliler ve özürlüler için Devletin sosyal yardım hizmetlerine, kamu tesislerine ve uygun yardımına erişme ve bunlardan yararlanma hakkı.³²

(5) Evsiz olan ve geçinmek için geliri yetersiz olan kişiler için Devletten uygun yardım alma hakkı.³³

10. Bölüm – Bilgi Edinme ve Şikayet Hakkı

Bu bölüm yedi maddeden oluşur ve bunlar, aşağıdaki gibi, çeşitli bilgi edinme ve şikayet hakları ile ilgilidir:

(1) Bilgilendirilme ve bir hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü ya da yerel idare kuruluşunun zilyesindeki kamuya açık bilgilere erişim hakkı.³⁴

(2) Çevre kalitesini, sağlık ve sıhhat koşullarını, yaşam kalitesini veya bir kişi veya yerel topluluk ile ilgili diğer önemli çıkarları etkileyebilecek bir ruhsatın verilmesinden ya da bir projenin gerçekleştirilmesinden önce, bir

²⁹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 51. madde.

³⁰ Ayrıntı için, bkz: a.y. 52. madde.

³¹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 53. madde.

³² Ayrıntı için, bkz: a.y. 54. madde.

³³ Ayrıntı için, bkz: a.y. 55. madde.

³⁴ Ayrıntı için, bkz: a.y. 56. madde.

hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü veya yerel idareden bilgi, açıklama veya gerekçe öğrenme hakkı ve bu konulara ilişkin görüşünü değerlendirme için ilgili kurumlara ifade etme hakkı.³⁵

(3) Bir kişinin haklarını ve özgürlüklerini etkileyen veya etkileyebilecek idari görevlerin ifasında Devlet görevlilerinin karar verme sürecine katılma hakkı.³⁶

(4) Dilekçe sunma ve uygun süre içinde değerlendirmesinin sonucu hakkında bilgilendirilme hakkı.³⁷

(5) Bir hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü, yerel idare kuruluşu veya tüzel kişi olan başka bir Devlet mercii aleyhine, hükümet görevlilerinin, bu kurumların görevlileri veya çalışanlarının bir eylemi veya kusuru için sorumluluk iddia etmek üzere yasal yollara başvurma hakkı.³⁸

(6) Tüketici olan bir kişinin doğru bilgi alma hakkı ve zararın telafisi için şikayette bulunma ve tüketici haklarını korumak için başkalarıyla birleşme hakkı.³⁹

(7) Siyasi görevdeki bir kişinin, Devlet kurumunun veya Devlet görevlilerinin görevlerinin ifasını takip etme ve incelenmesini talep etme hakkı.⁴⁰

11. Bölüm – Toplanma ve Örgütlenme Özgürlükleri

Bu bölüm, toplanma ve örgütlenme özgürlükleriyle ilgili 3 madde içermektedir:

(1) Barışçı bir biçimde ve silahsız olarak toplanma hakkı.⁴¹

³⁵ Ayrıntı için, bkz: a.y. 57. madde.

³⁶ Ayrıntı için, bkz: a.y. 58. madde.

³⁷ Ayrıntı için, bkz: a.y. 59. madde.

³⁸ Ayrıntı için, bkz: a.y. 60. madde.

³⁹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 61. madde.

⁴⁰ Ayrıntı için, bkz: a.y. 62. madde.

(2) Dernek, birlik, federasyon, kooperatif, çiftçi grubu, özel örgüt, sivil toplum örgütü ve başka herhangi bir örgüt kurma özgürlüğü.⁴²

(3) Siyasi parti kurma özgürlüğü.⁴³

12. Bölüm – Topluluk Hakları

Bu bölümde topluluk haklarıyla ilgili 2 madde bulunmaktadır:

(1) Bir topluluk, yerel topluluk veya geleneksel yerel topluluk olarak bir araya gelen kişilerin geleneklerini, yerel aklı, kendi topluluklarının ve ulusun sanat veya iyi kültürünü koruma veya yeniden canlandırma ve doğal kaynakların, çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin dengeli ve sürdürülebilir bir biçimde yönetimi, muhafazası ve istifadesine katılma hakkına sahip olacaktır.⁴⁴

(2) Bireylerin sağlık ve sıhhat koşullarına, refaha veya yaşam kalitesine zararlı olmayan bir biçimde çevre içinde olağan ve tutarlı biçimde yaşamını idame ettirme için, doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve istifadesine ve çevre kalitesinin korunması, teşvik edilmesi ve muhafazasına Devletle ve topluluklarla birlikte katılma hakkı.⁴⁵

13. Bölüm – Anayasayı Koruma Hakları

Bu bölüm, aşağıdaki hakları öngören iki maddeden oluşmaktadır:

(1) Hiç kimse Anayasa'da öngörülen haklarını ve özgürlüklerini Devletin Başlı olarak Kralı ve demokratik yönetim rejimini devirmek ya da Anayasa'da öngörülen biçimlere uygun olmayan yollarla ülkeye hükmetme gücünü edinmek amacıyla kullanamaz.⁴⁶

⁴¹ Ayrıntı için, bkz: a.y. 63. madde.

⁴² Ayrıntı için, bkz: a.y. 64. madde.

⁴³ Ayrıntı için, bkz: a.y. 65. madde.

⁴⁴ Ayrıntı için, bkz: a.y. 66. madde.

⁴⁵ Ayrıntı için, bkz: a.y. 67. madde.

⁴⁶ Ayrıntı için, bkz: a.y. 68. madde.

(2) Herkes, Anayasa'da öngörülen biçimlere uygun olmayan bir yolla ülkeye hükmetme gücünü edinmek için yapılan bir eyleme karşı barışçı biçimde direnme hakkına sahiptir.⁴⁷

Yukarıdaki kısa değerlendirme, Anayasa'nın III. Kısımında yer alan hakların ve özgürlüklerin ne kadar kapsamlı olduğu hakkında bir fikir vermektedir.

Anayasa, tüm Devlet organlarını ve güçlerin nasıl kullanılacağına dair yetkileri belirlemek dışında⁴⁸, bazı anayasal organlara temel hak ve özgürlükleri kendi yetkileri alanları dahilinde gözetme ve koruma işlevini de vermektedir. Anayasa Mahkemesi bunlardan biridir.

Bu bildirin sonrakı kısmında, Anayasa Mahkemesi'nin yapısı ve yetkileri ile görevleri ya da yetki alanları, özellikle temel hak ve özgürlüklerin korunmasıyla ilgili anayasal denetim yetkisi incelenecektir. Denetleme biçimleri, yani *a priori* denetim ve *a posteriori* denetim usulleri ile Anayasa Mahkemesi'ne erişim yöntemleri de tartışılacaktır.

III. ANAYASA MAHKEMESİ VE YETKİ ALANI

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın üstünlüğünün muhafaza edilmesine ilişkin önemli görevi ifa eder. Ayrıca insan haklarını ve özgürlüklerini tanıyıp koruyan ve uyuşmazlıkları karara bağlama yetkisinin kullanılmasıyla hak ve özgürlüklerin korunması ilkesini gerçeğe dönüştüren bir yargı kurumu olarak işlev görür.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa ile kurulmuştur. Senato'nun teklifi üzerine Kral tarafından atanan bir Başkan ve sekiz yargıçtan meydana gelir.⁴⁹ Anayasa Mahkemesi üyeleri "Anayasa Mahkemesi Yargıçları" unvanını taşıır.

⁴⁷ Ayrıntı için, bkz: a.y. 69. madde.

⁴⁸ Yukarıdaki not 4 ve 5.

⁴⁹ Yukarıdaki not 1, 204. madde 1. fıkrası.

Anayasa, Anayasa Mahkemesi'nin anayasal davalarda hüküm ve karar verme görevlerine sahip olmasını öngörür. Bu yetki ve görevler aşağıdaki dokuz kategoriye ayrılabilir:

(1) Yasama organı tarafından kabul edilen kanun tasarılarının ve içtüzük taslağının Anayasa'ya aykırı olmadıklarından emin olmak üzere, yayımlanmadan önce anayasaya uygunluk denetimi;⁵⁰

(2) Yayımlanmış bir kanunun Anayasa'ya aykırı olmadığından emin olmak üzere anayasaya uygunluk denetimi;⁵¹

(3) Anayasa'ya aykırı olmadığından emin olmak üzere, bir Olağanüstü Hal Kararnamesinin yürürlüğe konmasına ilişkin şartların anayasaya uygunluk denetimi;⁵²

(4) Temsilciler Meclisi üyelerinin, senatörlerin veya komite üyelerinin tasarrufların uygulanmasında doğrudan veya dolaylı olarak yer alıp almayacakları hakkında karar verme;⁵³

(5) Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu ya da Mahkemeler dışındaki Anayasa organları arasında, bu organların iki veya daha fazlası arasında doğan, yetkilere ve görevlere ilişkin ihtilaflar hakkında karar verme;⁵⁴

(6) Siyasi partilerin kararlarını veya tüzüklerini inceleme, Temsilciler Meclisi üyelerinin itirazlarını değerlendirme ve siyasi hakların ve özgürlüklerin bir kişi veya siyasi parti tarafından anayasal kullanımıyla alakalı davalar hakkında karar verme;⁵⁵

⁵⁰ a.y. 141., 149., 154., 155. madde.

⁵¹ a.y. 211., 245., 257., 212. madde.

⁵² a.y. 184. madde.

⁵³ a.y. 168. madde.

⁵⁴ a.y. 214. madde.

⁵⁵ a.y. 65., 106 (7), 237. madde.

(7) Bir Millet Meclisi üyesinin, Bakanların ve Seçim Komiserlerinin üyeliği veya yeterliliği hakkında karar verme;⁵⁶

(8) Bir antlaşmanın Millet Meclisi'nin ön onayını gerektirip gerektirmediği hakkında karar verme;⁵⁷

(9) B.E. 2550 (2007) tarihli Esas Kanun kapsamında öngörülen yetkiler ve görevler.⁵⁸

Anayasa Mahkemesi'nin anayasaya uygunluk denetimi yetki alanıyla ilgili olarak, Anayasa, hem yukarıda (1)'de bahsedildiği şekilde *a priori* denetimi hem de (2)'de bahsedildiği gibi *a posteriori* denetimi öngörür.

A priori denetim iki şekilde karşımıza çıkabilir:

1. Kraliyet İmzası için Kral'a sunulmasından önce, Organik Kanun Tasarılarının *a priori* denetimi. Bu denetim zorunludur. Anayasa Mahkemesi'nin anayasaya uygunluk denetimi yaparak en geç yirmi gün içinde karar vermesi gerekir.⁵⁹

2. Kraliyet İmzası için Kral'a sunulmasından önce, Kanun Tasarılarının *a priori* denetimi. Temsilciler Meclisi üyeleri, senatörler ya da Millet Meclisi'nin her iki kanadında üye tam sayılarının en az onda birini teşkil eden parlamenterler ya da Başbakan, böyle bir kanun tasarısının Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz hükümler içerdiğini ya da Anayasa'nın öngördüğü yasama usulüne uyulmadığını iddia ettiği takdirde uygulanır.⁶⁰

Anayasa Mahkemesi, *a priori* denetimde, kanun tasarısının esasını ve yürürlüğe girme usulünü inceleyecektir. Bir organik kanun tasarısının *a priori* denetimi söz konusu olduğunda, Anayasa Mahkemesi bir organik kanun

⁵⁶ a.y. 91., 182., 233. madde.

⁵⁷ a.y. 190. madde.

⁵⁸ B.E. 2550 (2007) tarihli Siyasi Partiler hakkında Esas Kanun, 13., 14., 20 (4)., 31., 33., 41., 91., 93., 94., 98. madde. Ayrıca bkz: Office of the Constitutional Court, A Basic Understanding of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand, (2. baskı) 2011, ss. 4 – 32.

⁵⁹ a.y. 141. madde.

⁶⁰ a.y. 154. madde.

tasarısının hükümlerinin Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz olduğuna karar verirse, söz konusu hükümler düşecektir. Fakat Anayasa Mahkemesi söz konusu hükümlerin kanun tasarısının temel unsuru olduğuna ya da organik kanunun Anayasa'da öngörülen usule uygun olarak yürürlüğe konmamış olduğuna karar verirse, söz konusu organik kanun tasarısı düşecektir.⁶¹

Anayasa Mahkemesi'nce verilen bir karar sonucunda bir organik kanun tasarısının Anayasa'ya aykırı hükümlerinin yukarıda belirtildiği gibi düşmesi halinde, söz konusu organik kanun tasarısı Temsilciler Meclisi'ne ve Senato'ya değerlendirmeleri için iade edilir. Temsilciler Meclisi ve Senato, Anayasa'ya aykırı hükümleri kaldırarak organik kanun tasarısında gerekli değişikliği yapar. Ardından organik kanun tasarısı yayımlanarak yürürlüğe girer.⁶²

Bir olağan kanun tasarısının *a priori* denetiminde, Anayasa, Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu kanun tasarısının Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz hükümler içerdiğine ya da bu Anayasa'nın hükümlerine uygun olarak yürürlüğe konulmadığına karar vermesi ve söz konusu hükümlerin kanunların temel özünü teşkil etmesi halinde, tüm kanun tasarısının düşeceğini öngörmektedir.⁶³ Hal böyle olduğunda, o kanun tasarısı için yasama sürecinin yeniden başlatılması gerekir.

Ancak Anayasa Mahkemesi söz konusu kanun tasarısının Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz hükümler içerdiğine fakat bunların kanun tasarısının özünü teşkil etmediğine karar verirse, yalnızca söz konusu hüküm düşecektir. Kanun tasarısı Anayasa'ya aykırı hükümlerden arınmış haliyle yayımlanarak yürürlüğe konabilir.⁶⁴

A posteriori denetim, yürürlükteki bir kanunun somut bir dava vesilesiyle denetlenmesidir. Anayasa Mahkemesi, *a posteriori* denetimde kanunu sadece esas yönünden inceler. Kanunun hükümlerinin Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz bulunması halinde, kanun geçersiz sayılır.⁶⁵

⁶¹ a.y. 141. madde 2. fıkra.

⁶² a.y. 141. madde 3. fıkra.

⁶³ a.y. 154. madde 3. fıkra.

⁶⁴ a.y. 154. madde 4. fıkra.

⁶⁵ a.y. 6. madde.

A posteriori denetim için Anayasal davaları Anayasa Mahkemesi'ne sevk etme ya da Anayasa Mahkemesi'ne erişim kanallarıyla ilgili olarak; gerek Adalet Mahkemeleri gerekse İdari Mahkemeler hatta Askeri Mahkemeler dahil olmak üzere bütün Mahkemeler tarafından, kanunun bir veya daha fazla hükmünün Anayasa'nın bir veya daha fazla hükmüne aykırı veya onlarla uyumsuz olup olmadığına ilişkin başvuru yapılabilir.⁶⁶ Anayasa, Ombudsmanların⁶⁷ ve Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun⁶⁸ Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapmasına da imkan tanımaktadır. Anayasa ayrıca, Anayasa tarafından tanınmış hakları ve özgürlükleri bir kanun hükmüyle ihlal edilen bireylerin de Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapma hakkına sahip olduğunu öngörmektedir.⁶⁹ Ama bu tür bireysel anayasal şikayetler için aşağıdaki koşullar sağlanmalıdır:

(1) Başvuru sahibinin bir hakkı bir kanun hükmüyle ihlal edilmiş olmalıdır;

(2) Başvuru sahibi, Anayasa Mahkemesi'nden söz konusu kanun hükmünün Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz olduğuna dair bir karar vermesini talep etmelidir;

(3) Tüm yargı yollarının tüketilmiş olması gerekir, yani uyuşmazlığın Mahkemeler, Ombudsmanlar ve Ulusal İnsan Hakları Komisyonu tarafından incelenmiş olması gerekir. Bir başka ifadeyle, Anayasa Mahkemesi'ne şikayet, başvuru son çare olmalıdır.

Bu koşullar, özellikle de üçüncüsü oldukça katıdır. Anayasa Mahkemesi'nin bazı yargıçları arasında uzun zamandır, başvuruların Anayasa Mahkemesi'nin değerlendirmesine kabul edilebilmesine imkan verecek şekilde üçüncü koşulu gevşetme düşüncesi dolaşmaktadır. Ağustos 2007'de Anayasa'nın ilanından beri, Anayasa Mahkemesi'ne yapılmış tüm bireysel anayasal şikayetler (92 şikayet) arasından, sadece biri değerlendirmeye kabul edilmek için gereken tüm koşulları sağlayabilmiştir.

⁶⁶ a.y. 211. madde.

⁶⁷ a.y. 245. madde.

⁶⁸ a.y. 257. madde.

⁶⁹ a.y. 212. madde.

Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya uygunluk denetimi için kabul edilen davaların çoğunluğu doğal olarak, Anayasa tarafından tanınan ve güvence altına alınan insan onuru, insan hakları ve özgürlükleri ile eşitlik ilkesini konu alan *a posteriori* denetim davalarıdır. *A priori* denetim davaları az sayıda ve seyrek olmakla birlikte, Anayasa Mahkemesi'nin kanun hükümlerinin insanların hakları ve özgürlüklerini ihlal ettiğini tespit ettiği bazı *a priori* denetim davaları da vardır.

Ne zaman denetim için bir dava gelirse, Anayasa Mahkemesi'nin görevi, değerlendirmeye tabi tutulan bir veya daha fazla kanun hükmünün Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz olup olmadığına bakmaktır. Bu şekilde, yasama organı tarafından yürürlüğe konan kanunların Anayasa'ya uygun olacaklarından ve insan haysiyeti, hakları, özgürlükleri ve insanların eşitliğine tecavüz etmeyeceğinden emin olacaktır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi, yasama tasarruflarının anayasaya uygunluk denetimiyle, insanlar için Anayasa tarafından garanti edilen insan haysiyeti, hakları, özgürlükleri ve eşitliğini korumada önemli bir oynar.

IV. ANAYASA MAHKEMESİ'NİN İÇTİHA TLARI – SEÇİLMİŞ DAVA ÖZETLERİ

İnsan onuru, insan hak ve özgürlükleri ve eşitlik ilkesiyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'nin karara bağladığı çok sayıda dava bulunmaktadır. Aşağıda hem *a priori* denetim davaları hem *a posteriori* denetim davaları olmak üzere bazı seçilmiş davalar yer almaktadır. Çok sayıda davanın kararı B.E. 2540 (1997) Tayland Krallığı Anayasası'nın yürürlükte olduğu dönemde verilmiş olmakla birlikte, insan onuru, insan hakları ve özgürlükleri ve eşitlik ilkesiyle ilgili hemen hemen tüm hükümler mevcut Anayasa'da da aynıdır.

1. 21/2546 Sayılı Karar Bu dava Ombudsmanlar tarafından açıldı. Kadın ile erkek arasındaki eşitlik konusuyla ilgiliydi. Anayasa Mahkemesi tarafından ele alınan konu, B.E. 2505 (1962) tarihli Şahısların İsimleri Kanunu'nun 12. maddesinin B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 30. maddesi çerçevesinde anayasa uygunluk meselesini gündeme getirip getirmediği idi.

Esas nokta, B.E. 2505 (1962) tarihli Şahısların İsimleri Kanunu'nun 12. maddesindeki ibarenin, evli kadınların yalnızca eşlerinin soy isimlerini

kullanmasını mecburi kılan bir anlam taşıyıp taşımadığı idi. Anayasa Mahkemesi, 12. maddenin can alıcı sözlerinin mecburi bir hükmün özellikleri açıkça taşıyan “kullanacaktır” olduğunu savundu. 12. maddenin evli kadınların yalnızca eşlerinin soy isimlerini kullanmalarına dair bir mecburi hükmün özelliklerini taşıdığı belirlenince, ki bu durum evli kadınların kendi soy isimlerini kullanma haklarına tecavüz olup, kadınlar ile erkekler arasında eşitsizliğe yol açmaktaydı, bunu takiben hükmün cinsiyet ve kişisel statü farklarından dolayı kanun çerçevesinde eşitsizlik meydana getirdiğine karar verildi. Dava, aynı zamanda, evli kadınların kadınlar ile erkekler arasında, ayrımı gerekli kılan cinsiyet farkından doğan, fiziksel nitelikler veya yükümlülüklerdeki farklar gerekçesiyle değil de evlilik gerekçesiyle tek taraflı olarak eşlerinin soy isimlerinin kullanmaya zorlanmasından dolayı haksız ayrımcılık da ilgiliydi.

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi B.E. 2505 (1962) tarihli Şahısların İsimleri Kanunu’nun 12. maddesinin B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası’nın 30. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olmasından dolayı anayasaya aykırı olduğunu savundu. Bu sebeple hüküm, B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası’nın 6. maddesine göre tatbik edilemez idi.

2. 30/2548 Sayılı Karar Bu bir *a priori* denetim davası idi. Senato Başkanı tarafından, B.E. tarihli CD Ürünleri Kanun Tasarısı 38. madde birinci fıkrasının B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası’nın 29. maddesi, 32. maddesi ve 48. maddesine aykırı veya onlarla uyumsuz olup olmadığına dair karar verilmesi için Anayasa Mahkemesi’ne iletilmişti.

B.E. tarihli CD Ürünleri Kanun Tasarısı 38. madde birinci fıkrası, bir Mahkemenin şu durumlarda makinelere el koyulması emrini verebileceğini öngörüyordu: Yetkili bir görevliye CD üretimi makinelerinin kullanımının bildirilmemesi, üretim yerinin ve üretim yeri değişikliğinin bildiriminin yapılmaması, bir ürün belgesi ve orijinal kopya belgesi iliştilmemesi ve gösterilmemesi, bir ürün belgesi ve orijinal belgesinin sahtesi veya taklidi olan ürün belgesi veya orijinal kopya belgesi kullanılması, makinelerin mülkiyetinin edinildiğine dair bildirim yapılmaması ya da makinelerin dağıtımı, elden çıkarılması veya devrine veya makinelerin mülkiyetinin kaybedildiğine dair bildirim yapılmaması. Anayasa Mahkemesi, B.E. tarihli CD Ürünleri Kanun Tasarısı 38. madde birinci fıkrası söz konusu olduğunda, CD üretimi için kullanılan makinelerin, üretimi veya mülkiyeti kendiliğinden suç teşkil eden bir

mal olmadığına kanaat getirdi. Makinelere el koyulması hususunda, Mahkemenin takdir kullanmadan alıkoyma emri vermesi gerekti. Söz konusu makinelerin sahibine suç işlenmesinde göz yumulup yumulmadığı dikkate alınmadı ve kendisine suçun işlenmesinde göz yumulup yumulmadığını kanıtlama fırsatı da verilmedi. Söz konusu hükümde el koyma mutlak idi. Suç veya cezaların uygunluğu dikkate alınmadı. Malların sahibine konulan tedbirler ağırdı ve kişinin maldaki haklarının kısıtlanmasına manasına geliyordu, bu ise ihtiyaçla orantısızdı bir kişinin maldaki haklarının özüne halel getiriyordu.

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi, B.E. tarihli CD Ürünleri Kanun Tasarısı 38. madde birinci fıkrasının B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 29. maddesi, 30. maddesi, 31 maddesi, 32. maddesi ve 48. maddesine aykırı ve onlarla uyumsuz olduğunu savundu. Anayasa Mahkemesi ayrıca, B.E. tarihli CD Ürünleri Kanun Tasarısı 38. madde birinci fıkrasının Kanun Tasarısı için esas niteliğinde olmamasından dolayı, yalnızca maddenin ikinci fıkrası dahil olmak üzere bu kısmın düştüğünü savundu.

3. 11/2549 Sayılı Karar Bu, bir diğer *a priori* denetim davası idi. Bu davada toplanma özgürlüğü ve bunun kısıtlanması söz konusu idi.

Anayasa Mahkemesi tarafından kararlaştırılacak husus, B.E. tarihli (... Sayılı) Karayolları Kanun Tasarısı'nın 46/1 maddesini ekleyen 20. maddesinin B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 29. maddesi ve 44. maddesine aykırı veya onlarla uyumsuz hükümler içerip içermediği idi.

Anayasa Mahkemesi şunu savundu: B.E. tarihli (... Sayılı) Karayolları Kanun Tasarısı'nın 20. maddesi, "aşağıdaki ibare, B.E. 2535 (1992) tarihli Karayolları Kanunu'nun 46/1. maddesi olarak eklenecektir; burada, 46/1. madde birinci fıkrasında "Karayolları Müdürünün ya da Karayolları Müdürü tarafından görevlendirilmiş bir kişinin yazılı izni alınmadıkça, veya toplanma, bir sıra, geçit töreni ya da geleneksel veya kültürel toplantı şeklinde oluşturulmadıkça, veya kamu yararına olan bir etkinlik için olmadıkça veya Bakanın tebliğiyle öngörüldüğü üzere izin başvurularından muaf bir alan içinde yer almadıkça, hiç kimse trafiği engelleyecek ya da araçlara veya karayolu kullanıcılarına tehlike arz edecek veya zarara yol açacak şekilde toplanmayacaktır" ve ikinci fıkrasında "izin başvuruları ve izinlerin verilmesi Bakanlık Yönetmeliği ile öngörülen kural ve prosedürlere göre olacaktır" denilmektedir. Söz konusu hükümler B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı

Anayasası'nın 29. maddesi ve 44. maddesine aykırı veya onlarla uyumsuz idi, zira insanların barışçı biçimde ve silahsız olarak toplanma özgürlüğünü gereğinden fazla kısıtlıyordu ve B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 29. maddesi ve 44. maddesinde öngörülen insanların temel özgürlüğünün özüne halel getiriyordu.

Anayasa Mahkemesi, B.E. tarihli (.... Sayılı) Karayolları Kanunu'nun 46/1. maddeyi ekleyen 20. maddesinin B.E. 2540 (1997) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 29. maddesi ve 44. maddesine aykırı ve onlarla uyumsuz olduğunu ve bu sebeple düştüğünü savundu. Ayrıca, yalnızca "46/1. madde"yi belirten metinle ilgili olarak, 73/1. maddeye bir cezai hüküm ekleyen, 46/1. maddenin eklenmesini öngören 20. maddeyle bağlantılı olan 30. maddedeki hükmün de düştüğü savunuldu.

4. 2/2552 Sayılı Karar Bu davada Anayasa Mahkemesi tarafından ele alınan konu, B.E. 2528 (1985) tarihli Avukatlık Kanunu'nun 35 (6). maddesinin B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın (mevcut Anayasa) 29. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olup olmadığı idi.

Anayasa'nın 29. maddesi, kişinin hak ve özgürlüklerinin muhafazası ilkelerine yer veren bir hüküm idi ve bu hüküm, kişilerin hakları ve özgürlüklerini kısıtlayıcı kanunun yürürlüğe konmasına yalnızca Anayasa'nın öngördüğü amaçlar için ve yalnızca gerektiği ölçüde ve söz konusu hak ve özgürlüklerin aslı özlerini etkilememesi kaydıyla izin vermektedir. Söz konusu kanunun genel uygulaması olmalıdır ve herhangi bir özel dava veya kişiye uygulanması amaçlanmamalıdır.

B.E. 2528 (1985) tarihli Avukatlık Kanunu'nun 35 (6). maddesi, Avukatlar Konseyi Kurulu'nun mesleğin onurunu zedelediğini savunduğu bir dava için nihai hapis cezası hükmü uyarınca daha önce hapis yatmış bir kişinin avukatlık ruhsatı tescil ettirmesinin veya almasının yasaklanacağını veya bunlardan men edileceğini belirterek, bir başvuru sahibinin avukatlık ruhsatının tescili ve alınması için vasıflarını belirleyen bir hüküm idi. Bu hüküm, avukatlık ruhsatı tescil ettirmek ve almak üzere başvuran, nihai bir hapis cezası hükmü uyarınca daha önce hapis yatmış bir kişinin, ancak Avukatlar Konseyi Kurulu'nun o kişinin mesleğin onurunu zedeleyici bir davadan dolayı nihai bir hapis cezası hükmü uyarınca hapis yatmış olduğu tespiti üzerine men edileceğini ifade etmekteydi. Bu nedenle 35 (6) maddesi, bir avukatın vasfı üzerinde mutlak bir

kısıtlama teşkil eden bir hüküm değildi. Bu, kanunun Avukatlar Konseyi Kurulu'nun avukatlık mesleği için uygun vasfa sahip kişilerin kontrolü ve tahkiki amacıyla takdir kullanmaya müsaade ettiği bir dava idi. Ayrıca, Avukatlar Konseyi Kurulu tarafından bir başvuru sahibinin avukatlık lisansı tescilinin ve verilisinin reddedilmesine dair takdirin açık ret sebeplerinin açıklamasıyla birlikte kullanılması gerekmektedir. Böyle bir durumda başvuru sahibinin Avukatlar Konseyi Özel Onursal Başkanı'na bu redde dair itirazı sunma hakkı olacaktır. Ayrıca kanun, İdare Mahkemesi'nde dava açma hakkından mahrum etmedi.

Anayasa Mahkemesi, B.E. 2528 (1985) tarihli Avukatlık Kanunu'nun 35 (6). maddesinin, Avukatlar Konseyi Kurulu'na avukatlık mesleğinin onurunu zedeleyecek davalarda karar verirken takdir kullanma yetkisi veren, böylece avukatlık mesleğiyle uğraşırken kişinin hak ve özgürlüklerine dair bir kısıtlama teşkil eden hükümlerden ibaret olmasına rağmen, kamu yararı mevzusu olan yargı sürecinde kişilerin çıkarlarının ve barış ve düzenin muhafazasını sağladı. Söz konusu kamu yararının, belli bir grup menfaati olan, avukatlık mesleğiyle uğraşan bireylerin çıkarlarının korunmasından daha yüksek önceliği vardı. Bu nedenle hüküm, gerekli olan ve haklarla ve özgürlüklerin özüne hanel getirmeyen bir kısıtlama idi. Avukatlar Konseyi Kurulu, mutlak surette yetki kullanamadı fakat Avukatlar Konseyi Özel Onursal Başkanı'nun ve Mahkemelerin denetimini tabi idi.

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi, B.E. 2528 (1985) tarihli Avukatlık Kanunu'nun 35 (6). maddesinin B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 29. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olmadığını savundu.

5. Karar No. 12/2552 Bu, bir işletme veya işle uğraşma hak ve özgürlükleriyle ilgili bir davadır. Saraburi Bölge Mahkemesi, nezdindeki davadaki davalının itirazını karar için Anayasa Mahkemesi'ne sevk etti. Davalı, B.E. 2515 (1972) tarihli 252 Sayılı Ulusal Yürütme Konseyi Tebliği'nin 1. maddesi ile tadil edilmiş B.E. 2515 (1972) tarihli 45 Sayılı Ulusal Yürütme Konseyi Tebliği'nin 3. maddesi uyarınca ruhsatsız olarak yasaklı saatlerde (saat 01.00 ile 05.00 arası) yiyecek ve içecek satışı suçuyla suçlanıyordu.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesi'nin ele aldığı konular, B.E. 2515 (1972) tarihli 252 Sayılı Ulusal Yürütme Konseyi Tebliği'nin 1. maddesi ile tadil edilmiş B.E. 2515 (1972) tarihli 45 Sayılı Ulusal Yürütme Konseyi Tebliği'nin 3. maddesi

B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 26. maddesi, 27. maddesi, 28. maddesi, 30. maddesi, 34. maddesi ve 43. maddesine aykırı veya onlarla uyumsuz olup olmadığı idi.

Anayasa Mahkemesi, B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası 43. madde birinci fıkrasının kişinin bir işletme veya işle uğraşma özgürlüğünü tanıdığına kanaat getirdi. Bu özgürlüğün kısıtlanması, ulusal ve ekonomik güvenliği muhafaza etme, kamusal altyapı hizmetlerine ilişkin olarak kişilerin korunması, kamu düzeninin ve halkın ahlak ve adabının muhafazası, işte düzenin muhafazası, tüketiciyi koruma, şehir planlama, doğal kaynakları ve çevreyi, halkın refahını koruma ya da tekeli önleme veya 43. madde ikinci fıkrada öngörüldüğü üzere rekabette adaletsiz davranışı ortadan kaldırmaya yönelik bir kanun hükmüyle yapılmalıdır. Ayrıca, kısıtlama, gereklilik nispetinde koyulabilir ve 29. madde birinci fıkrada öngörülen hak ve özgürlüklerin özlerine hanel getirmemelidir.

Ulusal Yürütme Konseyi (askeri rejim) ulusal güvenliği etkileyecek herhangi bir düzensizlik olmaksızın halkın barış içinde kalmasını istediğinden dolayı, B.E. 2515 (1972) tarihli Tebliğ'in yayımlandığı sırada kısıtlama gerekli idi. Bugünlerde durum büyük ölçüde değişmiştir. 01.00 ile 05.00 saatleri arası yiyecek ve içecek satışı işiyle uğraşan kişilerin ruhsat için başvurmasına ve makul gerekçeleri olmasına gerek yoktu. Söz konusu özgürlüğün kısıtlanmasının devletin veya ulusal ekonominin güvenliğine, kamusal altyapı hizmetlerine ilişkin olarak halkın korunmasına, kamu düzeninin veya halkın ahlak ve adabının muhafazasına faydası ya da Anayasa'nın 43. maddesi ikinci fıkrasında belirtilen diğer faydaları yoktu. Kamu düzeninin muhafazası ihtiyaçları değişmişti. Tedbirler artık insanların mevcut yaşam şekline uygun değildi. Bu nedenle insanların Anayasa'da tanınmış haklarının kısıtlanması gereklilik ölçüsünü aşıyor ve söz konusu özgürlüğün özüne hanel getiriyordu, dolayısıyla Anayasa'nın 29. maddesi birinci fıkrası çerçevesinde yasaklandı.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, B.E. 2515 (1972) tarihli 252 Sayılı Ulusal Yürütme Konseyi Tebliği'nin 1. maddesi ile tadil edilmiş B.E. 2515 (1972) tarihli 45 Sayılı Ulusal Yürütme Konseyi Tebliği'nin 3. maddesinin B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 29. madde birinci fıkrasına ve 43. maddesine aykırı veya onlarla uyumsuz olmasından ötürü anayasaya aykırı olduğunu savundu ve bu sebeple Anayasa'nın 6. maddesi çerçevesinde tatbik edilemez hale geldiğini savundu.

6. 47/2554 Sayılı Karar Bu, Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilen ilk bireysel anayasal şikayet davasıdır.

B.E. 2542 (1999) tarihli Kooperatifler Kanunu'nda Kooperatifler Sicili Şefi tarafından Kooperatifler müdürlüğünden azledilmiş bir kişinin kooperatiflerin müdürlüğü ve yöneticiliğini üstlenmesini yasaklayan bir hüküm bulunmaktaydı. 27 Ağustos'u B.E. 2543 (2000)'de, başvuru sahibi Suphanburi Ltd. Ziraat Kooperatifleri yıllık genel kurulunda Yönetim Kurulu Başkanı olarak seçilmişti. Fakat Kooperatifleri Sicili Şefi Vekili, başvuru sahibinin B.E 2511 (1968) tarihli Kooperatifler Kanunu'nun hükmü uyarınca görevden azledilmiş bir kişi olduğu gerekçesiyle, yıllık genel kurulun kararını sadece başvuru sahibinin Kurul Başkanı olarak seçilmesi bakımından iptal eden bir emir yayımladı. Buna göre, başvuru sahibi bir kooperatifin müdürlüğü veya yöneticiliğinden men edilmiş bir kişiydi.

Başvuru sahibi, Anayasa Mahkemesi'ne olan başvurusunda B.E. 2542 (1999) tarihli Kooperatifler Kanunu'nun 52 (3) maddesinin Anayasa'nın 39. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olduğunu ileri sürdü. Anayasa'nın 39. maddesi şöyle diyordu: "Hiç kimse, işlendiği sırada yürürlükte olan kanunun suç olarak öngördüğü ve bu nedenle bir ceza öngördüğü bir fiil işlemeyince cezaya çarptırılmayacak ve söz konusu kişiye uygulanacak cezanın ağırlığı, suç işlendiği sırada yürürlükte olan kanunda öngörülenden fazla olmayacaktır. Bir ceza davasındaki şüpheli ya da davalı masum varsayılacaktır. Bir kişiyi bir suçtan hükümle ilan eden nihai karardan önce o kişiye hükümlü muamelesi yapılmayacaktır".

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi tarafından ele alınan konu, B.E. 2542 (1999) tarihli Kooperatifler Kanunu'nun 52 (3) maddesinin Anayasa'nın 39. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olup olmadığı idi.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 39. maddesinin ceza kanununun hükümlerinin ve cezaların davaya geriye dönük olarak uygulanmasını yasaklayarak ve masumiyet karinesi ilkesine riayet ederek kişinin cezai özgürlüğüyle alakalı hak ve özgürlükleri korumayı amaçladığına kanaat getirdi. Ancak B.E. 2542 (1999) tarihli Kooperatifler Kanunu 52 (3) maddesi, ceza kanunu ya da cezalar koyan bir kanun kapsamındaki cezaları değil, kişilerin kooperatif müdürlüğü ve yöneticiliğinden men edilmesini öngörüyordu.

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi, B.E. 2542 (1999) tarihli Kooperatifleri Kanunu'nun B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 39. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olmadığını savundu.

7. 12/2555 Sayılı Karar Bu dava, Yüksek Adalet Mahkemesi tarafından sevk edilmişti. B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 39. maddesi ikinci fıkrasında tanınan ve garanti edilen masumiyet karinesi ile ilgilidir.

Yüksek Adalet Mahkemesi davasındaki davalı, B.E. 2545 (2002) tarihli Doğrudan Satış ve Doğrudan Pazarlama Kanunu'nun 54. maddesinin Anayasa'nın 30. maddesiyle birlikte 39. madde ikinci fıkrası ve 40 (5). maddesine aykırı veya onlarla uyumsuz olduğunu ileri sürdü. B.E. 2545 (2002) tarihli Doğrudan Satış ve Pazarlama Kanunu'nun 54. maddesi şöyle demektedir: Bu kanuna göre cezaya çarptırılacak bir suçlunun tüzel kişi olması halinde, söz konusu bir tüzel kişinin işletmesinden sorumlu yönetim müdürü, yönetici ya da herhangi bir kişi de, o tüzel kişinin suçunun işlenmesinde yer almadığını kanıtlayamadıkça, kanunun o suç için öngördüğü cezaya çarptırılacaktır. Davalı, başvuru sahibinin suçun tüzel kişi tarafından işlenişini kanıtlayabildiğinde ve mahkemenin tüzel kişinin suçlu olduğuna karar verebildiğinde, o tüzel kişinin işletmesinden sorumlu yönetim müdürü, yönetici veya herhangi bir kişinin Kanunun 54. maddesiyle başvuru sahibinin herhangi bir kanıt olmaksızın suçu işlemiş varsayılacağı gerekçesini gösterdi. Bunun yerine, mükellefiyet tüzel kişinin işletmesinden sorumlu yönetim müdürü, yönetici veya herhangi bir kişinin tüzel kişiye suçunun işlenmesinde yer almadığını kanıtlama mükellefiyeti getirilmişti. Tüzel kişiye masum varsayıla hakkı verilmişken kendileri böyle bir hak edinmedi. Bu, Anayasa'nın 39. maddesi ikinci fıkrasına aykırıdır.

Bu sebeple Anayasa Mahkemesi tarafından ele alınan konu, B.E. 2545 (2002) tarihli Doğrudan Satış ve Doğrudan Pazarlama Kanunu'nun 54. maddesinin Anayasa'nın 39. maddesine aykırı veya onunla uyumsuz olup olmadığı idi.

Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 39. maddesi ikinci fıkrasında belirtilen masumiyet karinesi ilkesinin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 11. maddesinde ifade edilen insan hakları ilkesinden türediğine kanaat getirdi. Masumiyet karinesi ilkesi, çoğu medenileşmiş ülkede ve İnsan Hakları

Evrensel Bildirgesi ve Tayland'ın taraf olduğu Uluslararası Hukuki ve Siyasi Haklar Sözleşmesi vasıtasıyla uluslararası ölçekte kabul gören, cezai adaletin temel ilkelerinden biri ve hukukun üstünlüğünün önemli bir bileşenidir.

B.E. 2545 (2002) tarihli Doğrudan Satış ve Doğrudan Pazarlama Kanunu'nun 54. maddesi ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi, maddenin tüzel kişinin işletmesinden sorumlu bir yönetim müdürü, yönetici veya herhangi bir kişinin, başvuru sahibinin bunlardan her birinin suçun tüzel kişi tarafından işlenmesinde yer almış olduğunu kanıtlama gereği olmaksızın, yasal suçluluk karinesi olduğuna kanaat getirdi. Kanıt mükellefiyeti bu kişilere kaydırılmıştı. Bunun yerine her biri suçun işlenmesinde yer almadığını kanıtlamak zorundaydı. Masumiyet karinesi değil, kişinin statüsüne dayalı bir suçluluk karinesi idi. Suçun birtakım öğelerini meydana getiren delillerin karinesi de değildi.

Anayasa Mahkemesi, B.E. 2545 (2002) tarihli Doğrudan Satış ve Doğrudan Pazarlama Kanunu'nun 54. maddesinin, özellikle tüzel kişinin suçunun işlenmesinde yer almış olduğunun kanıtı olmadan, tüzel kişinin işletmesinde sorumlu yönetim müdürü, yönetici veya herhangi bir kişiyi suçlu varsayan kısmın, B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası'nın 39. maddesi ikinci paragrafına aykırı veya onunla uyumsuz olduğunu ve bu nedenle Anayasa'nın 6. maddesi çerçevesinde tatbik edilemez hale geldiğini savundu. Dolayısıyla söz konusu kanun hükmünün Anayasa'nın diğer maddelerine aykırı veya onlarla uyumsuz olup olmadığına dair başka kararlar verilmesi gereksizdi.

Anayasa Mahkemesi'nin içtihatlarından, Anayasa Mahkemesi'nin her bir davadaki değerlendirmesinde ve kararında gerekli özen ve dikkati göstermekte oldukça ihtiyatlı olduğu görülebilir.

SONUÇLAR

B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası, insan onuru, hakları, özgürlükleri ve insanların eşitliğine büyük önem vermektedir. Bu, Anayasa'da bu değerlere ilişkin çok sayıda maddeye yer verilmesinden anlaşılmaktadır. Ayrıca, Anayasa, çeşitli kurumlara bu değerlerin tecavüzü ve ihlali konularıyla ilgilenme yetkisini vermektedir. Anayasa Mahkemesi, kanunun veya yasama

tasarruflarının anayasaya uygunluğunu denetleme yetkileri ve görevleriyle, bu konuda anlamlı bir rol oynar.

Kanun hükümleri Devlet yetkilerinin kullanılması için esas teşkil eder. Bu nedenle, kanun Anayasa'nın belirlediği sınırlar dahilinde ise, insanlık onuru, insan hak ve özgürlükleri ile eşitlik ilkesi kuşkusuz korunacaktır.

Anayasaya uygunluk denetimi için Anayasa Mahkemesi'ne gelen neredeyse tüm davaların, kanun hükümlerinin aykırı olduğunun iddia edildiği ya da kanun hükümlerinin uyumsuz olduğunun iddia edildiği hükümler olarak, insan onuru, insan hakları ve özgürlükleri ve eşitliği hakkındaki anayasal hükümlere dikkati çeken davalar olduğu hatırlatılabilir. Anayasaya uygunluk denetimi vasıtasıyla, Anayasa Mahkemesi insan onurunun, insan hak ve özgürlüklerinin ve eşitlik ilkesinin ihlaline karşı tedbir alabilir. Bugün insan onuru, insan hak ve özgürlükleri ve eşitlik ilkesiyle ilgili anayasaya uygunluk denetimi davaları, Anayasa Mahkemesi'nin dosyasından taşmaya başlamaktadır. Bu olgu, insanların son derece el üstünde tuttukları değerlerini nasıl koruyacakları hakkındaki bilinçlerinin arttığını göstermektedir. Anayasa Mahkemesi, aynen geçmişte olduğu gibi, anayasaya uygunluk değerlendirmesi işlevini olağanüstü iyi bir şekilde gerçekleştirmiştir, gelecekte de sıra dışı işleyişini devam ettireceği kesin görünmektedir.

Ek

B.E. 2550 (2007) tarihli Tayland Krallığı Anayasası

I. Kısım ve III. Kısım

I. Kısım

Genel Hükümler

- 1. Madde.** Tayland, tek ve bölünmez bir Krallıktır.
- 2. Madde.** Tayland, Devletin Başı olarak Kral ile demokratik yönetim rejimini benimser.
- 3. Madde.** Egemen güçler, Tayland halkına aittir. Devletin Başı olarak Kral, bu güçleri Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu ve Mahkemeler vasıtasıyla, bu Anayasa'nın hükümlerine uygun olarak kullanacaktır.

Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu, Mahkemeler, Anayasal kuruluşlar ve Devlet kurumları görevlerini hukuk kuralları çerçevesinde yerine getirmek zorundadır.

4. Madde. İnsan onuru, insan hakları ve özgürlükleri ile eşitlik ilkesi korunacaktır.

5. Madde. Tayland halkı, kökenleri, cinsiyetleri veya dinlerine bakılmaksızın, bu Anayasa kapsamında eşit korumadan faydalanacaktır.

6. Madde. Anayasa, Devlet'in en yüksek kanunudur. Herhangi bir kanun, kural veya yönetmeliğin bu Anayasa'ya aykırı veya onunla uyumsuz olan hükümleri geçersiz sayılacaktır.

7. Madde. Bu Anayasa çerçevesinde herhangi bir dava için uygulanabilecek bir hüküm bulunmuyorsa, Devletin Başkanı olarak Kral ve demokratik hükümetin rızası sonucu ortaya çıkan anayasal teamüllere uygun olarak karar verilecektir.

III. Kısım

Tayland Halkının Hakları ve Özgürlükleri

1. Bölüm

Genel Hükümler

26. Madde. Tüm Devlet mercileri yetkilerini kullanırken bu Anayasa'nın hükümlerine göre insan onurunu, insan hak ve özgürlüklerini gereğince gözeteceklerdir.

27. Madde. Anayasada açıkça sayılan hakların yanı sıra Anayasa Mahkemesi'nin kararlarıyla tanınan haklar ve özgürlükler, bütün kamu kurumları tarafından korunacak ve Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu, Mahkemeler, Anayasal Organlar ve Devlet kurumları üzerinde tüm kanunların yürürlüğe konması, uygulanması ve yorumlanması çerçevesinde doğrudan bağlayıcı olacaktır.

28. Madde. Bir kişi, diğer kişilerin haklarını ya da özgürlüklerini ihlal etmediği ya da Anayasa'ya veya ahlak ve adaba aykırı olmadığı sürece, insan onuruna sayđı gösterilmesini isteyebilir; hak ve özgürlüklerini kullanabilir.

Anayasa tarafından tanınmış hakları ve özgürlükleri ihlal edilen bir kişi, mahkemelerde haklarını kullanmak ya da mahkemelerde kendini savunmak için Anayasa hükümlerini öne sürebilir.

Buna ilaveten, bir kişi Devleti bu Kısımdaki (III. Kısım) hükümlere uymaya zorlamak için mahkemelerde haklarını doğrudan kullanabilir. Anayasa tarafından tanınmış herhangi bir hak ve özgürlüğün kullanılması hakkında ayrıntılar sunan bir kanun var ise, o hakkın ve özgürlüğün kullanılması söz konusu kanuna göre olacaktır.

Bir kişi, bu Kısım kapsamındaki hakların kullanılması konusunda Devlet tarafından teşvik edilme, desteklenme ve yardımcı olunma hakkına da sahip olacaktır.

29. Madde. Bir kişinin Anayasa tarafından tanınmış hak ve özgürlüklerine, Anayasa'yla belirlenen amaçla özel olarak yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olması dışında kısıtlama konulmayacak ve kısıtlama sadece gerektiği ölçüde ve söz konusu hak ve özgürlüklerin temel esaslarını etkilememesi kaydıyla konulacaktır.

Birinci fıkraya kapsamındaki kanun, Anayasa'nın kanunun yürürlüğe konmasına izin veren hükümlerinin de kanunda belirtilmesi kaydıyla, genel uygulamaya yönelik olacak ve belli bir dava veya kişiye uygulanmaya yönelik olmayacaktır.

Birinci fıkraya ile ikinci fıkranın hükümleri, kanuna istinaden çıkarılan kurallar veya yönetmelikler için de gerekli değişikliklerle beraber geçerli olacaktır.

2. Bölüm Eşitlik

30. Madde. Herkes kanun önünde eşittir ve kanun çerçevesinde eşit korumadan faydalanacaktır.

Erkekler ve kadınlar eşit haklardan faydalanacaktır.

Anayasa'nın hükümlerine uymayan, köken, ırk, dil, cinsiyet, yaş, engellilik, beden veya sağlık durumu, kişisel statü, ekonomik veya sosyal durum, dini inanç, eğitim veya siyasi görüş farklılıkları gerekçesiyle kişiye karşı haksız ayrımcılığa müsaade edilmeyecektir.

Bir kişinin haklarını ve özgürlüklerini diğer kişilerle aynı esasa göre kullanabilmesine karşı bir engeli ortadan kaldırmak ya da kullanabilmesini teşvik etmek üzere Devlet tarafından belirlenen tedbirler birinci fıkra çerçevesinde haksız ayrımcılık sayılmayacaktır.

31. Madde. Silahlı kuvvetler veya polis güçleri mensupları, Hükümet görevlileri, Devletin diğer görevlileri ve Devlet kurumları memurları ya da çalışanları; siyaset, verimlilik disiplin veya etik bağlamında özellikle yürürlüğe konmuş bir kanuna istinaden çıkarılan kanun veya kural ile kısıtlanmadıkça, Anayasa kapsamında diğer kişilerin faydalandığı hak ve özgürlüklerin aynısından faydalanacaktır.

3. Bölüm Kişi Hakları ve Özgürlükleri

32. Madde. Herkes yaşama hakkına ve özgürlük hakkına sahiptir.

İşkence, acımasızca fiiller ya da acımasız veya insanlık dışı yollarla cezalandırma uygulanmayacaktır; fakat bir Mahkeme Kararı ya da kanuna istinaden konulan bir ceza bu fıkra çerçevesinde acımasız veya insanlık dışı yollarla cezalandırma sayılmayacaktır.

Kişi, mahkemeler tarafından emir veya müzekkere verilmedikçe ya da kanunun öngördüğü diğer gerekçeler olmadıkça, bir tutuklanmayacak veya hapsedilmeyecektir.

Kanuna istinaden olmadıkça, bir kişinin araması ya da birinci fıkra çerçevesinde hak ve özgürlüğe halel getiren herhangi bir fiil yapılmayacaktır.

Birinci fıkra kapsamında hak ve özgürlüğe halel getiren bir fiil olması durumunda, mağdur kişi, savcı ya da mağdur adına hareket eden herhangi bir kişinin, uygun tedbir konulması ya da bundan kaynaklanan zararların telafisi de dahil olmak üzere, o fiilin kısıtlanması veya geri çekilmesi için Mahkemelere dilekçe verme hakkına sahip olacaktır.

33. Madde. Herkes yerleşme özgürlüğüne sahip olacaktır.

Bir kişinin bir meskende huzurlu oturma ya da meskene sahip olma hakkı korunur.

Mahkeme tarafından verilmiş bir emir veya müzekkere ya da kanunun öngördüğü diğer gerekçeler olmaksızın, sahibinin rızası olmadan bir meskene kanuni mazeretsiz giriş ya da bir mesken veya özel yerin kanuni mazeretsiz araması yapılamaz.

34. Madde. Herkes, ülke içinde seyahat etme ve yerleşim yerini seçme özgürlüğüne sahiptir.

Birinci fıkra çerçevesindeki özgürlüklere, Devletin güvenliğini, kamu düzenini, kamu refahını, şehir ve taşra planlamasını ve gençliğin refahını muhafaza etmek için özellikle yürürlüğe konan kanuna istinaden olmadıkça kısıtlama uygulanmayacaktır.

Tayland uyruklu hiç kimse sınır dışı edilmeyecek ya da Krallığa girişten alıkonmayacaktır.

35. Madde. Herkesin aile hakkı, onuru, itibarı ve mahremiyet hakları korunacaktır.

Kamu yararı olması haricinde, bir ifade veya resim, kişinin aile haklarını, hasiyetini, itibarını ve mahremiyet hakkını ihlal edecek veya bunlara halel getirecek biçimde herhangi bir şekilde kamuya açıklanmayacak veya yayınlanmayacaktır.

Herkes, kanunda öngörülen kendisiye ilgili kişisel bilgilerden yasadışı yararlanılmasından korunacaktır.

36. Madde. Herkes yasal yollarla haberleşme özgürlüğünden faydalanacaktır.

Devletin güvenliği ya da kamu düzeninin veya ahlak ve adabın muhafazası için özellikle yürürlüğe konmuş bir kanuna istinaden olmadıkça, kişiler arasındaki haberleşmenin içeriğini ifşa eden diğer fiiller de dahil olmak üzere, kişiler arasındaki iletişim sansürlenmeyecek, engellenmeyecek veya ifşası edilmeyecektir.

37. Madde. Herkes, vatandaşlık görevlerine, kamu düzenine veya ahlak ve adaba aykırı olmadıkça, bir dini, dini tarikatı ya da mezhebi benimsemeye ya da dini kaide ve buyruklara uyma ya da inancına uygun olarak bir ibadet biçimini uygulamaya dair tam özgürlükten faydalanacaktır.

Herkes, birinci fıkradaki özgürlüğü uygularken, bir dini, dini tarikatı veya mezhebi benimsemeye ya da dini kaide veya buyruklara uyma ya da diğerlerinden farklı olan inancına göre bir ibadet biçimini uygulama gerekçesine dayanarak, haklarını zedeleyici veya menfaatlerine zarar verici olan Devlet tasarruflarından korunacaktır.

38. Madde. Yakın bir felaketin bertaraf edilmesi amacıyla özellikle yürürlüğe konan bir kanuna istinaden ya da ülke savaş durumunda ya da silahlı çatışmada iken ya da olağanüstü hal veya sıkıyönetim ilan edilmişken uygulanmasını öngören bir kanuna istinaden olmadıkça, zorla çalıştırma uygulanmayacaktır.

4. Bölüm

Yargılama Sürecine İlişkin Haklar

39. Madde. Hiç kimse, işlendiği sırada yürürlükte olan kanunun suç olarak öngördüğü ve bu nedenle bir ceza öngördüğü bir fiil işlemek üzere cezaya çarptırılmayacak ve söz konusu kişiye uygulanacak cezanın ağırlığı, suçun işlendiği sırada yürürlükte olan kanunda öngörülenden fazla olmayacaktır.

Bir ceza davasındaki şüpheli ya da davalı masum varsayılacaktır.

Bir kişiyi bir suçtan hükümlenilen ilan eden nihai karardan önce o kişiye hükümlü muamelesi yapılmayacaktır.

40. Madde. Yargı sürecinde bir kişinin aşağıdaki hakları olacaktır:

(1) Yargı sürecine kolay, rahat, hızlı ve kapsamlı erişim hakkı;

(2) Yargı sürecinden en azından halka açık duruşma hakkı, olgular hakkında yeterli bilgilendirilme ve belgeleri inceleme hakkı, kendi olgularını, savunmalarını ve delillerini sunma hakkı, tüm yargıç heyetince dikkate alınma hakkı ve bir karar, hüküm veya emrin gerekçeleri hakkında bilgilendirilme hakkını kapsayacak olan temel haklar;

(3) Düzgün, ivedi ve adil duruşma hakkı;

(4) Bir davasındaki mağdurun, şüphelinin, davacının, davalının, ilgili tarafın, ilgili kişinin veya tanığın düzgün, ivedi ve adil soruşturma hakkını ve kendini suçlayıcı ifadeyi geri alma hakkını içeren uygun muamele hakkı olacaktır;

(5) Bir ceza davasındaki bir mağdurun, şüphelinin, davalının ve tanığın Devletten gerekli ve uygun yardımı alma hakkı olacaktır. Ücret, tazminat ve gereken giderler kanunda öngörüldüğü gibi olacaktır;

(6) Çocuk, genç, kadın, yaşlı veya engelli ya da özürlü bir kişinin yargı sürecinde uygun koruma hakkı ve cinsel şiddet ile ilgili davalarda uygun muamele hakkı olacaktır;

(7) Bir ceza davasındaki bir şüpheli ya da davalının, davasını savunmak için yeterli fırsatla, düzgün, ivedi ve adli soruşturma veya duruşma hakkı, uygun şekilde delilleri inceleme veya deliller hakkında bilgilendirilme hakkı, hukuki işlemlerde avukat tarafından yardımcı olunma ve kefalet hakkı olacaktır;

(8) Herkes hukuk davalarında Devletten uygun adli yardım alma hakkına sahiptir.

5. Bölüm Mülkiyet Hakları

41. Madde. Kişinin mülkiyet hakları korunacaktır. Söz konusu hakkın ölçüsü ve kısıtlaması kanun hükümlerine göre olacaktır.

Miras hakkı korunacaktır. Bir kişinin veraset hakları kanun hükümlerine göre olacaktır.

42. Madde. Özellikle devletin kamusal altyapı hizmetleriyle ilgili bir faaliyeti, ulusal savunmanın temel unsurları, ulusal kaynakların tedariki, şehir ve taşra planlaması, çevre kalitesinin desteklenmesi ve korunması, tarımsal ve endüstriyel gelişme, toprak reformu, eski anıtların ve tarihi yerlerin muhafazası ve diğer kamusal faydalar amacıyla kanuna istinaden olmadıkça, gayrimenkuller istimlak edilmeyecektir ve istimlak neticesinde zarara uğrayan sahiplerine ve üzerlerinde hak sahibi olan herkese, kanunda öngörüldüğü üzere, uygun süre içinde adil bir tazminat ödenecektir.

Birinci fıkra kapsamındaki tazminatın tutarı, normal piyasa bedeli, iktisap şekli, gayrimenkulün durumu ve yeri, mülkü veya üzerindeki hakkı istimlak edilen kişinin zararı ve Devletle mülkü veya üzerindeki hakları istimlak edilen kişinin istimlak edilen mülkten edinilebilecekleri faydalar gözetilerek adil bir şekilde belirlenecektir.

Gayrimenkul istimlakine ilişkin kanun, istimlakın amacını belirtecek ve gayrimenkulün kullanımı için açıkça bir süre öngörecektir. Gayrimenkul söz konusu süre içinde söz konusu amacı yerine getirmek için kullanılmadığı takdirde, ilk sahibine veya onun varisine iade edilecektir.

Üçüncü fıkra çerçevesinde gayrimenkulün ilk sahibine veya onun varisine iadesi ve tazminatın iadesi talebi kanun hükümlerine göre olacaktır.

6. Bölüm Çalışma Hayatına İlişkin Haklar ve Özgürlükler

43. Madde. Herkes, bir işletme veya işle uğraşma ve adil ve serbest rekabet yapma özgürlüklerinden faydalanacaktır.

Devletin veya ulusal ekonominin güvenliği emniyetinin muhafazası, kamusal altyapı hizmetlerine ilişkin olarak halkı korunması, kamu düzeninin veya halkın ahlak ve adabının muhafazası, bir işle uğraşmanın düzenlenmesi, tüketicinin korunması, şehir ve taşra planlaması, çevrenin doğal kaynaklarının korunması, kamu refahı, tekelin önlenmesi veya haksız rekabetin ortadan kaldırılması amacıyla özellikle yürürlüğe konan kanuna istinaden olması haricinde, birinci fıkradaki özgürlüklere kısıtlama konmayacaktır.

44. Madde. Herkes, kanun hükümlerine göre, işi olsun veya olmasın, güvenli ve huzurlu çalışma ve geçişme güvenliği hakkından faydalanacaktır.

7. Bölüm

Bireylerin ve Basının İfade Özgürlüğü

45. Madde. Herkes, görüşleri ifade, konuşma, yazma, basma, yayın ve diğer yollarla ifade özgürlüğünden faydalanacaktır.

Devletin güvenliğini ve emniyetini muhafaza etme, diğer kişilerin haklarını, özgürlüklerini, haysiyetini, itibarını, aile ve mahremiyet haklarını koruma, kamu düzeni veya ahlak ve adabı muhafaza etme ya da kamu aklı ve sağlığının bozulmasını önleme veya durdurma amacıyla özellikle yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olması haricinde, birinci fıkradaki özgürlüklere kısıtlamalar konmayacaktır.

Bu madde kapsamındaki özgürlükten mahrum bırakacak şekilde gazete veya diğer bir kitle iletişim aracını kapama uygulaması olmayacaktır.

İkinci fıkranın hükümlerine uyarınca yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olmadıkça bir gazetenin veya diğer bir kitle iletişim aracının haber sunması görüşlerini açıklaması kısmen veya tamamen önlenmeyecek ya da bu madde kapsamındaki özgürlükten mahrum edecek şekilde herhangi bir biçimde müdahalede bulunulmayacaktır.

Ülke savaş durumunda olması hariç, haber veya yazılar bir gazetede veya diğer bir kitle iletişim aracında yayımlanmadan önce bir yetkili görevli tarafından sansürlenmeyecektir; sansürleme ancak ikinci fıkranın hükümleri kapsamında yürürlüğe konan bir kanuna istinaden yapılacaktır.

Bir gazetenin veya diğerk bir kitle iletişim aracının sahibi Tayland uyruklu olacaktır.

Özel gazetelere veya diğerk kitle iletişim araçlarına sübvansiyon olarak para veya diğerk varlıklar bağışlanmayacaktır.

46. Madde. Gazete, radyo veya televizyon yayıncılığı işleri veya diğerk kitle iletişim aracı işlerini yürüten bir özel sektördeki görevliler ya da çalışanlar; herhangi bir hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü veya söz konusu işletmenin sahibinin etkisi altında olmaksızın, mesleki ahlak kurallarına aykırı olmaması kaydıyla, anayasal kısıtlamalar altında haberlerini sunma ve görüşlerini ifade etme özgürlüğünden faydalanacak ve haklarını, özgürlüklerini ve adilliğı korumak için bir örgüt kurma ve meslek örgütü için bir öz düzenleyici mekanizma kurma hakkından faydalanacaklardır.

Hükümet görevlileri, radyo veya televizyon yayıncılığı işi veya diğerk bir kitle iletişim aracı işini yürüten bir hükümet kurumunun, Devlet kurumunun veya Devlet teşekkülünün görevlileri veya çalışanları, birinci fıkradaki özel sektör görevlileri veya çalışanlarıyla aynı haklardan faydalanacaklardır.

Siyasi mevki taşıyan bir kişi, Devlet görevlisi ya da işletme sahibi tarafından, birinci veya ikinci fıkra kapsamında bir kişinin kamuya açık bir yayında haber sunmasını veya görüşlerini ifade etmesini engellemek veya durdurmak gayesiyle işlenen herhangi bir fiil, söz konusu fiilin doğrudan mı yoksa dolaylı olarak mı yapıldığına bakılmaksızın, gücün kasıtlı suiistimali sayılacak ve söz konusu fiilin kanuna veya mesleki ahlak kurallarına uyumu temi etmek amacıyla yapılmış olması haricinde, bir yürürlüğü olmayacaktır.

47. Madde. Radyo ve televizyon yayıncılığı ve telekomünikasyon için iletim frekansları, kamu yararına olan ulusal haberleşme kaynaklarıdır.

Kanunda öngörüldüğü şekilde birinci paragraftaki frekansları dağıtma ve radyo ve televizyon yayıncılığı ve telekomünikasyon faaliyetlerini denetleme görevine sahip bağımsız bir denetleyici Devlet kurumu olacaktır.

İkinci fıkra kapsamındaki taahhütler; halkın halka açık kitle iletişim araçlarının sağlanmasına katılımı dahil olmak üzere, eğitim, kültür, Devlet

güvenliği, diğer kamu yararları ve adil ve serbest rekabet bakımından ulusal ve yerel düzeylerde azami kamu yararını göz önüne alacaktır.

İkinci fıkra kapsamındaki faaliyetlerin denetimi, kitle iletişim araçları ve diğer kişiler arasında halkın bilgiye erişim özgürlüğüne müdahale edici ya da halkın çeşitli bilgilere erişimini engelleyici birleşme, çapraz kontrol veya hakimiyetin önlenmesine yönelik önlemleri de içerecektir.

48. Madde. Siyasi mevki taşıyan hiç kimse, gerek kendi adıyla, gerek başkalarının kendi adına işletme sahipliği veya hissedarlığı yoluyla, gerekse söz konusu işletmenin sahipliği veya hissedarlığıyla aynı şekilde idaresine olanak veren doğrudan veya dolaylı yollarla, bir gazete, radyo veya televizyon yayıncılığı veya telekomünikasyon işletmesinin sahibi veya hissedarı olmayacaktır.

8. Bölüm Eğitim Hakları ve Özgürlükleri

49. Madde. Herkes, devlet tarafından ücretsiz olarak sağlanan en az on iki yıllık kapsamlı ve kaliteli eğitim almaya ilişkin eşit haklardan faydalanacaktır.

Yoksul, engelli veya özürlü yahut muhtaç kişiler, birinci fıkra kapsamındaki eşit haklardan faydalanacak ve Devlet tarafından diğer kişilerle eşit bir şekilde eğitim almaları için destekleneceklerdir.

Mesleki veya özel kuruluşlar tarafından sağlanan eğitim ve öğretim, alternatif halk eğitimi, kendi kendine öğrenme ve yaşam boyu öğrenme için Devlet tarafından uygun koruma ve destek sağlanacaktır.

50. Madde. Herkes, akademik özgürlükten faydalanacaktır.

Eğitim ve öğretim, öğrenme ve öğretme, akademik ilkelere göre araştırma ve araştırmayı yayınlama hakkı, vatandaşlık görevlerine ve ahlaka aykırı olmaması kaydıyla korunacaktır.

9. Bölüm

Halk Sağlığı Hizmetleri ve Sosyal Yardım Hakları

51. Madde. Herkes, uygun ve standart halk sağlığı hizmeti almaya dair eşit haklardan faydalanacak ve yoksulların Devlet revirlerinden ücretsiz tıbbi tedavi alma hakkı olacaktır.

Kişinin Devletten kapsamlı ve etkili halk sağlığı hizmetleri alma hakkı olacaktır.

Bir kişinin zararlı bulaşıcı hastalıkların Devlet tarafından ücretsiz olarak aciliyetle önlenmesi ve yok edilmesi hakkı olacaktır.

52. Madde. Çocuklar ve gençlerin, katılımları gereğince gözetilmek kaydıyla, uygun bir ortamda yaşamlarını idame ettirme ve fiziksel, ruhsal ve zihinsel gelişim edinme hakkı.

Çocuklar, gençler, kadınlar ve aile üyelerinin şiddete ve adaletsiz muameleye karşı Devletten koruma edinme hakkı ve bunun meydana gelmesi halinde tıbbi tedavi veya rehabilitasyon hakkı olacaktır.

Aile kurumunun muhafazası ve söz konusu kişilerin azami yararı için özellikle yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olması haricinde, çocukların, gençlerin ve aile üyelerinin haklarına müdahale edilmeyecek ve kısıtlamalar konmayacaktır. Hamisi olmayan çocuk ve gençlerin Devletten uygun bakım ve eğitim alma hakkı olacaktır.

53. Madde. On altı yaşından büyük olan ve geçinmek için yeterli gelire sahip olan bir kişinin o kişinin statüsüne uygun sosyal yardıma, kamu tesislerine ve Devletten uygun yardımı almaya hakkı olacaktır.

54. Madde. Engelliler ve özürhümlerinin Devletin sosyal yardım hizmetlerine, kamu tesislerine ve uygun yardımına erişme ve bunlardan yararlanma hakkı olacaktır.

Akıl sağlığı yerinde olmayan bir kişinin Devletten uygun yardımı alma hakkı olacaktır.

55. Madde. Evsiz ve geçinmek için geliri yetersiz olan bir kişinin Devletten uygun yardımı almaya hakkı olacaktır.

10. Bölüm

Bilgi Edinme ve Şikayet Hakları

56. Madde. Bilgi açıklamanın Devlet güvenliğine, kamu emniyetine, diğer kişilerin korunan menfaatlerine ve kanunun öngördüğü kişisel bilgilere halel getirmemesi kaydıyla; herkesin bilgi edinme ve bir hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü veya yerel idare kuruluşunun elindeki halka açık bilgilere erişme hakkı olacaktır.

57. Madde. Herkes çevre kalitesini, sağlık ve sıhhat koşullarını, yaşam kalitesini veya kendisi veya yerel topluluk ile ilgili diğer önemli çıkarları etkileyebilecek bir ruhsatın verilmesinden ya da bir projenin gerçekleştirilmesinden önce, bir hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü veya yerel idareden bilgi, açıklama veya gerekçe öğrenme hakkı ve bu konulara ilişkin görüşlerini ilgili kurumlara ifade etme hakkına sahiptir.

Devlet, bir sosyal, ekonomik, siyasi veya kültürel kalkınma planının uygulanması, gayrimenkulün istimlakı, şehir veya taşra planının belirlenmesi, arazi kullanımının belirlenmesi ve kamunun önemli menfaatlerini etkileyebilecek bir kuralın yürürlüğe konması öncesinde kapsamlı bir kamusal danışma süreci ayarlayacaktır.

58. Madde. Herkes haklarını ve özgürlüklerini etkileyen veya etkileyebilecek idari görevlerin ifasında Devlet görevlilerinin karar verme sürecine katılma hakkına sahiptir.

59. Madde. Herkes dilekçe sunma ve uygun süre içinde dilekçenin sonucu hakkında bilgilendirilme hakkına sahiptir.

60. Madde. Herkes bir hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü, yerel idare kuruluşu veya tüzel kişi olan başka bir Devlet mercii aleyhine, hükümet görevlilerinin, bu kurumların görevlileri veya çalışanlarının bir eylemi veya kusuru için sorumluluk iddia etmek üzere yasal yollara başvurma hakkına sahiptir.

61. Madde. Tüketicilerin doğru bilgi alma hakkı korunacak ve tüketicilerin bir zararın telafisi için şikayette bulunma ve tüketici haklarını korumak için başkalarıyla birlikte hareket etme hakkı olacaktır.

Bir Devlet kurumuna tüketicinin korunmasına yönelik kanun, kural ve yönetmeliklerin yürürlüğe konması ve çeşitli tedbirlerin belirlenmesi hakkında görüş bildirme ve tüketicinin korunmasıyla alakalı fiil veya kusurları inceleme ve hakkında rapor oluşturma işlevlerini ifa etmek üzere tüketici temsilcilerinden oluşan, Devletten bağımsız bir tüketici kurumu olacaktır. Devlet, bu bağımsız kuruluşun işletilmesi için mali destek sağlayacaktır.

62. Madde. Herkes siyasi mevki taşıyan bir kişi, Devlet kurumu veya Devlet görevlilerinin görevlerinin ifasını takip etme ve incelenmesini talep etme hakkına sahiptir.

Siyasi mevki taşıyan bir kişi, Devlet kurumu ve Devlet görevlilerinin görevlerinin ifasıyla ilgili olarak Devlet gücünün kullanılmasını ya da Devlet kurumunu inceleyen kuruluşa iyi niyetle bilgi sağlayan bir kişi korunacaktır.

11. Bölüm

Toplanma ve Örgütlenme Özgürlükleri

63. Madde. Kişi barışçı bir şekilde ve silahsız olarak toplanma özgürlüğünden faydalanır.

Halka açık toplanma ve halka açık alanların kullanılmasında halkın huzurunun sağlanması ya da ülke savaş durumunda iken ya da olağanüstü hal veya sıkıyönetim ilan edilmişken kamu düzeninin muhafazası amacıyla özellikle yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olması haricinde, birinci fıkradaki özgürlüğe kısıtlama konmayacaktır.

64. Madde. Kişi, birleşme ve dernek, birlik, federasyon, kooperatif, çiftçi grubu, özel örgüt, sivil toplum örgütü ve başka herhangi bir grup kurma özgürlüğünden faydalanacaktır.

Hükümet görevlileri ve Devlet görevlileri, kanunda öngörüldüğü üzere, Devlet idaresinin verimliliğinin ve kamu hizmetlerinin idamesinin

etkilenmemesi kaydıyla, genel olarak diğer kişilerle aynı bir araya gelme özgürlüğünden faydalanacaktır.

Halkın ortak çıkarlarını korumak, kamu düzenini veya ahlak ve adabı muhafaza etmek veya ekonomik tekeli önlemek amacıyla özellikle yürürlüğe konan bir kanuna istinaden olması haricinde, birinci fıkra ve ikinci fıkradaki özgürlüğe kısıtlama konmayacaktır.

65. Madde. Herkes, Anayasa'da öngörüldüğü üzere, halkın siyasi iradesini sergilemek ve bu iradenin Devletin Başı olarak Kral ile demokratik yönetim rejimi yoluyla yerine getirilmesinde siyasi faaliyetler yürütmek amacıyla bir araya gelme ve siyasi parti kurma özgürlüğüne sahiptir.

Bir siyasi partinin iç örgütü, yönetimi ve düzenlemesi Devletin Başı olarak Kral ile demokratik yönetim rejiminin temel ilkeleriyle uyumlu olacaktır.

Sayıları Siyasi Partiler hakkında Organik Kanun'un öngördüğü sayıdan az olmayan Temsilciler Meclisi üyeleri, siyasi partilerin Yürütme Komitesi üyeleri veya bir siyasi partinin üyeleri, siyasi partilerinin herhangi bir konu hakkındaki kararı veya düzenlemesinin bir Temsilciler Meclisi üyesinin statüsüne ve bu Anayasa kapsamındaki görevlerinin ifasına aykırı ya da Devletin Başı olarak Kral ile demokratik yönetim rejiminin temel ülkelerine aykırı veya onlarla uyumsuz olduğu görüşünde ise, bu sorunu Anayasa Mahkemesi'ne sevk etme hakkına sahiptirler.

Anayasa Mahkemesi'nin söz konusu karar veya düzenlemenin Devletin Başı olarak Kral ile demokratik yönetim rejiminin temel ülkelerine aykırı veya onlarla uyumsuz olduğuna karar vermesi halinde, söz konusu karar veya düzenleme düşecektir.

12. Bölüm

Topluluk Hakları

66. Madde. Topluluklar, yerel topluluk veya geleneksel yerel topluluk olarak bir araya gelen kişilerin geleneklerini, yerel aklı, kendi topluluklarının ve ulusun sanat veya iyi kültürünü koruma veya yeniden canlandırma ve

doğal kaynakların, çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin dengeli ve sürdürülebilir bir biçimde yönetimi, muhafazası ve istifadesine katılma hakkına sahiptir.

67. Madde. Kişilerin sağlık ve sıhhat koşullarına, refaha veya yaşam kalitesine zararlı olmayan bir biçimde çevre içinde olağan ve tutarlı biçimde yaşamını idame ettirme için, doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin korunması ve istifadesine ve çevre kalitesinin korunması, teşvik edilmesi ve muhafazasına Devletle ve topluluklarla birlikte katılma hakkı uygun şekilde korunacaktır.

Proje veya faaliyet öncesinde, çevrenin kalitesi ve topluluktaki insanların hakları üzerindeki etkileri incelenip değerlendirilmedikçe, halkla ve ilgili taraflarla müşavere yapılmadıkça ve çevre, doğal kaynaklar ve sağlık alanında çalışmalar sunan özel çevre ve sağlık örgütlerinin ve yüksek öğretim kurumlarının temsilcilerinden meydana gelen bağımsız bir örgütün görüşleri alınmadıkça; çevre kalitesi, doğal kaynaklar ve biyolojik çeşitlilik bakımından toplulukları ciddi biçimde etkileyebilecek herhangi bir proje veya faaliyet gerçekleştirilmeyecektir.

Bir topluluğun hükümet kurumu, Devlet kurumu, Devlet teşekkülü, yerel idare kuruluşu veya tüzel kişi olan başka bir Devlet merciine karşı bu hükümler kapsamındaki görevlerin ifası için yasal yollara başvurma hakkı korunacaktır.

13. Bölüm

Anayasa'yı Koruma Hakları

68. Madde. Hiç kimse bu Anayasa'da öngörülen haklarını ve özgürlüklerini Devletin Başı olarak Kral ile demokratik yönetim rejimini devirmek ya da bu Anayasa'da öngörülen biçimlere uygun olmayan yollarla ülkeye hükmetme gücünü edinmek amacıyla kullanmayacaktır.

Bir kişinin veya siyasi partinin birinci paragraf çerçevesinde bir fiil işlemesi halinde, söz konusu fiilden haberdar olan kişinin, söz konusu kişi aleyhine ceza davası açılması hakkı saklı kalmak kaydıyla, Savcıdan olguları araştırmasını talep etme ve söz konusu fiili engellenmesine yönelik bir emir için Anayasa Mahkemesi'ne dilekçe verme hakkı olacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nin siyasi partiyi ikinci fıkrada kapsamındaki fiile son vermeye mecbur eden bir karar alması halinde, Anayasa Mahkemesi söz konusu siyasi partinin feshini emredebilir.

Anayasa Mahkemesi'nin üçüncü fıkrada kapsamında bir fesih emri vermesi halinde, fesholan partinin birinci fıkrada kapsamındaki fiilin işlendiği sırada liderinin ve yürütme komitesinin seçiminde oy kullanma hakkı, söz konusu Anayasa Mahkemesi emrinin tarihinden itibaren beş yıl süreyle askıya alınacaktır.

69. Madde. Herkes, bu Anayasa'da öngörülen biçimlere uygun olmayan bir yolla ülkeye hükmetme gücünü ele geçirmek için yapılan bir eyleme karşı barışçı biçimde direnme hakkına sahiptir.

The Role of the Constitutional Court in the Protection of the Rights and Liberties of the People : the case of Thailand

*Chalermpon Ake-uru**

*“ Adhere to rule of law,
uphold democracy,
protect rights and liberties of the people. ”*

- Slogan of the Constitutional Court of Thailand

I. INTRODUCTION

A country that adopts constitutional democracy and adheres to the doctrine of constitutionalism usually has a written constitution which contains provisions on rights and liberties of its people as well as provisions on a body – either a constitutional court or an equivalent institution – to administer constitutional justice.

As for Thailand, this practice started with the promulgation of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997). In that constitution, enumeration of rights and liberties of the Thai people was systematically provided and the Constitutional Court set up as a judicial organ to adjudicate on constitutional matters for the first time. The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007), its successor, follows suit in this regard. While the substance of its predecessor was largely retained, the new Constitution brought more clarity and wider perspectives to the provisions regarding rights and liberties of the people. Moreover, with an addition of a provision on an

* Justice of the Constitutional Court of Thailand

individual constitutional complaint to the Constitutional Court, access to the Court by an individual was opened up.

This paper will assess the role of the Constitutional Court in the protection of rights and liberties of the Thai People. It will first look at the provisions of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) regarding rights and liberties of the Thai people. It will then consider the jurisdiction of the Constitutional Court and how it accords protection to rights and liberties of the Thai people. After that, jurisprudence of the Constitutional Court in some prominent cases will be reviewed, followed by conclusions.

II. CONSTITUTIONAL PROVISIONS ON RIGHT AND LIBERTIES OF THE PEOPLE

1. General Principles

The Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550 (2007) (hereinafter referred to as “the Constitution”)¹ devotes 46 sections to the related issues of human dignity, rights, liberties and equality of the people. Two sections in Chapter I – General Provisions for the Constitution as a whole – state two general principles concerning human dignity, rights, liberties and equality of the people. The first principle is that human dignity, rights, liberties and equality of the people shall be protected.² The second one is that the Thai people, irrespective of their origins, sexes or religions, shall enjoy equal protection under this Constitution.³

The remaining 44 sections (section 26 to 69) are in Chapter III on Rights and Liberties of Thai People. Chapter III is divided into 13 parts. Part 1 is General Provisions of the Chapter, while Part 2 deals with Equality. Part 3 to 13 enumerate various rights and liberties of the Thai people.

¹ The text of Chapter I and Chapter III of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) appears as Annex to this paper.

² The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007), section 4.

³ *Ibid* section 5.

As general provisions of the Chapter, Part 1, having 4 sections (section 26-29), states general principles concerning human dignity, rights and liberties of the Thai people as follows:

First, the exercise of powers by all State authorities is commanded by the Constitution to pay due regard to human dignity, rights and liberties in accordance with the provisions of the Constitution.⁴

Second, rights and liberties recognised by the Constitution explicitly, by implication or by decisions of the Constitutional Court will be protected and directly binding on the National Assembly, the Council of Ministers, the Courts, Constitutional Organs and State agencies with respect to the enactment, application and interpretation of all laws.⁵

Third, a person can invoke human dignity or exercise his rights and liberties insofar as it is not in violation of rights and liberties of other persons or contrary to the Constitution or good morals. A person whose rights and liberties recognised by the Constitution is violated can invoke the provisions of the Constitution to exercise rights in courts or to defend himself in courts. In addition, a person can directly exercise rights in courts to enforce the State's compliance with the provisions in this Chapter (Chapter III). If there is a law providing details on the exercise of any right and liberty recognised by the Constitution, the exercise of that right and liberty will be in accordance with such law. A person will also have the right to be promoted, supported and assisted by the State in the exercise of rights under this Chapter.⁶

Fourth, the restriction of rights and liberties of a person as recognised by the Constitution will not be imposed except by virtue of law specifically enacted for the purpose determined by the Constitution and only to the extent of necessity and provided that it will not affect the essential substances of such rights and liberties. Such a law will be of general application and will not be intended to apply to any particular case or person; provided that the

⁴ *Ibid.*, section 26.

⁵ *Ibid.*, section 27.

⁶ *Ibid.*, section 28.

provisions of the Constitution authorizing its enactment will also be mentioned therein. This principle also apply *mutatis mutandis* to rules or regulations issued by virtue of law.⁷

Part 2 of the Constitution deals with equality. This part has two sections (section 30 and 31). The first enunciates the principles of equality and non-unjust discrimination. The provision states that all persons are equal before the law and will enjoy equal protection under the law. Men and women will enjoy equal rights. Unjust discrimination against a person on the grounds of differences in origin, race, language, sex, age, disability, physical or health condition, personal status, economic or social standing, religious belief, education or political view not inconsistent with the provisions of the Constitution will not be permitted. However, measures determined by the State in order to eliminate an obstacle to or to promote a person's ability to exercise rights and liberties on the same basis as other persons will not be deemed as unjust discrimination.⁸

The second provision of Part 2 is about the rights and liberties of members of the armed forces or the police forces, Government officials, other officials of the State and officers or employees of State agencies who will enjoy the same rights and liberties under the Constitution as those enjoyed by other persons, unless such enjoyment is restricted by law or rule issued by virtue of law specifically enacted in regard to politics, efficiency, disciplines or ethics.⁹

2. Enumeration of rights and liberties

Enumeration of rights and liberties of the Thai people are in Parts 3 to 13 of Chapter III. These parts of the Constitution could be termed a catalogue of rights and liberties of the people. Since space precludes any detailed attention to the very extensive provisions of these rights and liberties, this paper will take brief reviews of them.

⁷ *Ibid.*, section 29.

⁸ *Ibid.*, section 30.

⁹ *Ibid.*, section 31.

Part 3 – Rights and Liberties of an Individual

This part has 7 sections, grouping together various protected rights and liberties of an individual as follows:

(1) Right and liberty in life and person. A person will enjoy the right and liberty in his life and person.¹⁰

(2) Liberty of dwelling. A person is protected for his peaceful habitation in and for possession of a dwelling. Unwarranted entry into a dwelling without the consent of its possessor or unwarranted search of a dwelling or private place cannot be made.¹¹

(3) Liberty of travelling and making choice of residence. A person will enjoy the liberty of the travelling and the liberty of making the choice of his residence within the Kingdom.¹²

(4) Family rights, dignity, reputation and the right of privacy of a person will be protected.¹³

(5) Liberty of communication by lawful means will be enjoyed by a person.¹⁴

(6) Liberty to profess a religion, a religious denomination or creed is protected.¹⁵

(7) Right against forced labour is protected.¹⁶

¹⁰ For detail, see *Ibid.*, section 32.

¹¹ For detail, see *Ibid.*, section 33.

¹² For detail, see *Ibid.*, section 34.

¹³ For detail, see *Ibid.*, section 35.

¹⁴ For detail, see *Ibid.*, section 36.

¹⁵ For detail, see *Ibid.*, section 37.

¹⁶ For detail, see *Ibid.*, section 38.

Part 4 – Rights in Judicial Process

This part has 2 sections covering rights in judicial process as follows:

(1) Right against retrospective criminal penalties. (Nullum crimen, Nulla poena sine lege) and the right to be presumed innocent until proven guilty.¹⁷

(2) Following rights in the judicial process:

2.1 right of easy, convenient, expedient and comprehensive access to the judicial process;

2.2 right to public trial, right to be adequately informed of the facts and to inspect documents, right to present one's facts, defences and evidence, right to object to judges, right to be considered by the full bench of judges and right to be informed of the reasons for a ruling, judgment or order;

2.3 right to a proper, swift and fair trial;

2.4 right to appropriate treatment in the judicial process, which includes the right to proper, swift and fair investigations and to withhold self-incriminating testimony;

2.5 right to necessary and appropriate assistance from the State;

2.6 right to appropriate protection in the judicial process and the right to appropriate treatment in cases relating to sexual violence for a child, youth, women, senior person or disabled or handicapped person;

2.7 a suspect or defendant in a criminal case will have the right to proper, swift and fair investigations or trial with an adequate opportunity to defend his case, the right to examine or to be informed of evidence as appropriate, right to be assisted counsel in legal proceedings and the right to bail;

¹⁷ For detail, see *Ibid.*, section 39.

2.8 In a civil case, the right to appropriate legal assistance from the State.¹⁸

Part 5 – Property Rights

There are 2 sections in this part dealing with property rights, right of succession of a person and expropriation of immovable property.

They are as follows:

(1) Property rights and right of succession are protected.¹⁹

(2) Expropriation of immovable property will not be made except by virtue of law specifically for the purposes mentioned in section 42 and with certain conditions mentioned therein.²⁰

Part 6 – Rights and Liberties in Occupation

This part also has 2 sections covering rights and liberties in occupation as follows:

(1) Liberties to engage in an enterprise or an occupation and to undertake a fair and free competition.²¹

(2) Right to work safety and welfare and to living security.²²

Part 7 – Freedom of Expression of Individuals and the Press

Four sections are in this part. They deal with the following rights or liberties.

¹⁸ For detail, see *Ibid.*, section 40.

¹⁹ For detail, see *Ibid.*, section 41.

²⁰ For detail, see *Ibid.*, section 42.

²¹ For detail, see *Ibid.*, section 43.

²² For detail, see *Ibid.*, section 44.

(1) Liberty to express opinions, speech, writing, printing, publication, and expressions by other means.²³

(2) Liberties for officials or employees in a private sector undertaking mass media business to present news and express their opinions under the constitutional restrictions without mandate of any government agency.²⁴

(3) Transmission frequencies for radio or television broadcasting and telecommunication are national communication resources for public interest. An independent regulatory body of the State will be set up to distribute such frequencies and supervise radio or television broadcasting and telecommunication businesses as provided by law.²⁵

(4) Persons holding political positions are not allowed to be owners or hold shares in a newspaper, radio or television broadcasting or telecommunication businesses.²⁶

Part 8 – Rights and Liberties in Education

This part covers rights and liberties in education and comprises 2 sections as follows:

(1) Equal right to receive at least twelve years of comprehensive and quality education as provided by the State free of charge for every person.²⁷

(2) A person will enjoy academic freedom. Education and training, learning and teaching, research and disseminating of research according to academic principles will be protected; provided that it is not contrary to his civic duties or good morals.²⁸

²³ For detail, see *Ibid.*, section 45.

²⁴ For detail, see *Ibid.*, section 46.

²⁵ For detail, see *Ibid.*, section 47.

²⁶ For detail, see *Ibid.*, section 48.

²⁷ For detail, see *Ibid.*, section 49.

²⁸ For detail, see *Ibid.*, section 50.

Part 9 – Rights to Public Health services and Welfare

The following rights in the 5 sections of this part are protected.

(1) Equal rights to receive appropriate, standard, comprehensive and efficient health services from the State, especially the right of the indigent to receive free medical treatment from the State's infirmaries.²⁹

(2) Right to survive and to receive physical, mental and intellectual development according to their potentials of children and youth.³⁰

(3) Right to welfare, public facilities and appropriate aid from the State for persons of over sixty years of age and have insufficient income for living.³¹

(4) Right of access to and utilise welfare services, public facilities and appropriate aid from the State for the disabled or handicapped.³²

(5) Right to appropriate aid from the State for persons who are homeless and have insufficient income for living.³³

Part 10 – Rights to Information and Complaints

Seven sections comprise this part and they concern various rights to information and complaints as follows:

(1) Right to be informed and to access public information in the possession of a government agency, State agency, State enterprise or local government organization.³⁴

²⁹ For detail, see *Ibid.*, section 51.

³⁰ For detail, see *Ibid.*, section 52.

³¹ For detail, see *Ibid.*, section 53.

³² For detail, see *Ibid.*, section 54.

³³ For detail, see *Ibid.*, section 55.

³⁴ For detail, see *Ibid.*, section 56.

(2) Right to receive information, explanation and reasons from a government agency, State agency, State enterprise or local government organization before granting a licence or undertaking a project or activity which may affect the quality of the environment, health and sanitary conditions, the quality of life or any other material interests concerning a person or a local community as well as the right to express his opinion on such matters to the concerned agencies for their consideration.³⁵

(3) Right to participate in the decision-making process of State officials in the performance of administrative functions which affect or may affect a person's rights and liberties.³⁶

(4) Right to present a petition and to be informed of the result of its consideration within appropriate time.³⁷

(5) Right to take legal action against a government agency, State agency, State enterprise, local government organization or other State authority which is a juristic person to assert liability for an act or omission of government officials, officials or employees of such agencies.³⁸

(6) Right of a person who is a consumer to receive truthful information as well as the right to make a complaint for remedy of damage and to unite with others to protect consumers' rights.³⁹

(7) Right to follow up and to request for examination of the performance of duties of a person holding political position, State agency and State officials.⁴⁰

Part 11 – Liberties to Assembly and Association

This part contains 3 sections relating to liberties to assembly and association as follows:

³⁵ For detail, see *Ibid.*, section 57.

³⁶ For detail, see *Ibid.*, section 58.

³⁷ For detail, see *Ibid.*, section 59.

³⁸ For detail, see *Ibid.*, section 60.

³⁹ For detail, see *Ibid.*, section 61.

⁴⁰ For detail, see *Ibid.*, section 62.

(1) Liberty to assemble peacefully and without arms.⁴¹

(2) Liberty to unite and form an association, union, federation, co-operatives, farmers' group, private organization, non-governmental organization or any other group.⁴²

(3) Liberty to unite and form a political party.⁴³

Part 12 – Community Rights

There are 2 sections in this part which concern the following community rights:

(1) Persons assembling as a community, local community or traditional local community will have the right to preserve or restore their customs, local wisdom, arts or good culture of their community and of the nation and participate in the management, maintenance and exploitation of natural resources, the environment and biological diversity in a balanced and sustainable fashion.⁴⁴

(2) The rights of a person to participate with the State and communities in the preservation and exploitation of natural resources and biological diversity and in the protection, promotion and conservation of the quality of the environment for usual and consistent survival in the environment which is not hazardous to his health and sanitary condition, welfare or quality of life.⁴⁵

Part 13 –Rights to Protect the Constitution

Two sections form this part which provides the following rights:

(1) No person can exercise the rights and liberties prescribed in the Constitution to overthrow the democratic regime of government with the King

⁴¹ For detail, see *Ibid.*, section 63.

⁴² For detail, see *Ibid.*, section 64.

⁴³ For detail, see *Ibid.*, section 65.

⁴⁴ For detail, see *Ibid.*, section 66.

⁴⁵ For detail, see *Ibid.*, section 67.

as Head of State or to acquire power to rule the country by any means which is not in accordance with the modes provided in the Constitution.⁴⁶

(2) A person will have the right to peacefully resist an act committed for the acquisition of the power to rule the country by a means which is not in accordance with the modes provided in the Constitution.⁴⁷

The foregoing are the brief reviews of rights and liberties as contained in Chapter III of the Constitution to give an idea of how extensive these rights and liberties are.

Apart from prescribing all State organs and authorities how to exercise powers⁴⁸, the Constitution also empowers some constitutional organs to oversee and protect the people's rights and liberties within their own jurisdiction. The Constitutional Court is one of them.

In the next part of this paper, the composition of the Constitutional Court and its powers and duties or jurisdiction will be examined, especially the power of constitutional review with regard to the protection of rights and liberties of the people. Modes of review, namely, *a priori* review and *a posteriori* review as well as channels of referring cases or access to the Constitutional Court in *a posteriori* review will also be discussed.

III. THE CONSTITUTIONAL COURT AND ITS JURISDICTION

The Constitutional Court performs the important function of safeguarding the supremacy of the Constitution. It also serves as a judicial body which recognizes and protects the rights and liberties of the people and translate into reality the protection of rights and liberties by the exercise of adjudicative power.

The Constitutional Court was established by virtue of the Constitution. It consists of the President and eight judges to be appointed by the King upon

⁴⁶ For detail, see *Ibid.*, section 68.

⁴⁷ For detail, see *Ibid.*, section 69.

⁴⁸ *Supra* notes 4 and 5.

advice of the Senate.⁴⁹ Judges of the Constitutional Court are styled “Justices of the Constitutional Court”.

The Constitution provides for the Constitutional Court to have powers and duties in adjudicating and ruling constitutional cases. These powers and duties may be divided into the following nine categories:

(1) constitutional review of bills and draft rules of procedure of the legislative branch prior to their promulgation to ensure that they are not inconsistent with or contrary to the Constitution;⁵⁰

(2) constitutional review of a promulgated law to ensure that it is not inconsistent with or contrary to the Constitution;⁵¹

(3) constitutional review of the prerequisites for the enactment of an Emergency Decree to ensure that it is not inconsistent with or contrary to the Constitution;⁵²

(4) ruling on whether or not members of the House of Representatives, senators or members of the committee are involved directly or indirectly in the use of the appropriations;⁵³

(5) ruling on disputes regarding the powers and duties among the National Assembly, the Council of Ministers or the Constitutional organs other than the Courts which arise between two or more of such organs;⁵⁴

(6) review resolutions or regulations of political parties, consideration of appeals of members of the House of Representatives and ruling on cases

⁴⁹ *Supra* note 1, section 204 para. 1.

⁵⁰ *Ibid.*, sections 141, 149, 154, 155.

⁵¹ *Ibid.*, sections 211, 245, 257, 212.

⁵² *Ibid.*, section 184.

⁵³ *Ibid.*, section 168.

⁵⁴ *Ibid.*, section 214.

concerning the constitutional exercise of political rights and liberties by a person or a political party;⁵⁵

(7) ruling on the membership or qualification of a member of the National Assembly, Ministers and Election Commissioners;⁵⁶

(8) ruling on whether or not a treaty requires prior approval of the National Assembly;⁵⁷

(9) powers and duties prescribed under the Organic Act on Political Parties, B.E. 2550 (2007).⁵⁸

Regarding the Constitutional Court's jurisdiction of constitutional review, the Constitution provides for both *a priori* review as mentioned in (1) above and *a posteriori* review as mentioned in (2) above.

As far as *a priori* review is concerned, there are two types of *a priori* review.

1. *A priori* review of an Organic Bill before it is presented to the King for Royal Signature. This is compulsory. The Constitutional Court has to complete its determination of its constitutionality within thirty days.⁵⁹

2. *A priori* review of a Bill before it is presented to the King for Royal Signature. If either members of the House of Representatives, senators or members of the both Houses of the National Assembly constituting no fewer than one tenth of the existing members of both Houses or the Prime Minister finds that such a bill contains provisions which are contrary to or inconsistent

⁵⁵ *Ibid.*, sections 65, 106 (7), 237.

⁵⁶ *Ibid.*, sections 91, 182, 233.

⁵⁷ *Ibid.*, section 190.

⁵⁸ The Organic Act on Political Parties, B.E. 2550 (2007), section 13, 14, 20 (4), 31, 33, 41, 91, 93, 94, 98. See also, Office of the Constitutional Court, A Basic Understanding of the Constitutional Court of the Kingdom of Thailand, (2nd Edition) 2011 pp. 4 – 32.

⁵⁹ *Ibid.*, section 141.

with the Constitution or the enactment process as provided by the Constitution was not properly complied with.⁶⁰

In its *a priori* review, the Constitutional Court will look into the substance of the bill as well as the enactment process. In case of *a priori* review of an organic bill, if the Constitutional Court decides that the provisions of an organic bill are contrary to or inconsistent with the Constitution, such provisions shall lapse. But if the Constitutional Court decides that such provisions are the essential element thereof or the organic bill has not been duly enacted under the provisions of the Constitution, such organic bill shall lapse.⁶¹

However, in the case where a decision of the Constitutional Court results in the lapse of provisions contrary to or inconsistent with the Constitution as stated above, such organic bill will be returned to the House of the Representatives and the Senate respectively for their reconsideration. The House of Representatives or the Senate will amend the organic bill by removing the provisions which are contrary to or inconsistent with the Constitution. The organic bill will then proceed towards promulgation.⁶²

In *a priori* review of an ordinary bill, the Constitution prescribes that if the Constitutional Court rules that such bill contains provisions which are contrary to or inconsistent with the Constitution, or has not been enacted in accordance with the provisions of this Constitution, and such provisions constitute an essential substance, the entire bill will lapse.⁶³ Such being a case, the enactment process for that bill will have to be restarted.

However, if the Constitutional Court rules that such bill contains provisions which are contrary to or inconsistent with the Constitution, but do not constitute an essential substance, only such contrary or inconsistent

⁶⁰ *Ibid.*, section 154.

⁶¹ *Ibid.*, section 141 para 2.

⁶² *Ibid.*, section 141 para 3.

⁶³ *Ibid.*, section 154 para 3.

provision will lapse. The bill without the lapsed provisions, however, will be able to come into force upon promulgation.⁶⁴

A posteriori review, on the other hand, is a review of promulgated law in a concrete case. In its *a posteriori* review, the Constitutional Court can only look into the substance of the promulgated law. If the provisions of law are found to be contrary to or inconsistent with the Constitution they will be unenforceable.⁶⁵

As regards channels of referring the constitutional cases to the Constitutional Court or access to the Constitutional Court for *a posteriori* review, normally questions as to whether one or more provisions of law are contrary to or inconsistent with one or more provisions of the Constitution or not are referred by the Courts, either the Courts of Justice or the Administrative Courts or even the Military Courts.⁶⁶ However, the Constitution also allows the Ombudsmen⁶⁷ and the National Human Rights Commission⁶⁸ to file applications to the Constitutional Court. Moreover, the Constitution further provides that a person whose rights and liberties recognised by the Constitution has been violated by a provision of law has the right to file an application with the Constitutional Court for a ruling.⁶⁹ But in case of individual constitutional complaint such as this, the following conditions must be satisfied:

(1) A person who submits a complaint must have been violated by a provision of law;

(2) Such a person submits a complaint to the Constitutional Court for a ruling that such a provision of law is contrary to or inconsistent with the Constitution; and

⁶⁴ *Ibid.*, section 154 para 4.

⁶⁵ *Ibid.*, section 6.

⁶⁶ *Ibid.*, section 211.

⁶⁷ *Ibid.*, section 245.

⁶⁸ *Ibid.*, section 257.

⁶⁹ *Ibid.*, section 212.

(3) All legal remedies must have been exhausted, namely the case must have gone through the Courts, the Ombudsmen and the National Human Rights Commission. The complaint to the Constitutional Court must be a last resort remedy sought for.

These conditions are rather stringent, especially the third one. By far, there has been thinking, among a number of justices of the Constitutional Court, of relaxing the third condition somewhat so that cases could be accepted for consideration of the Constitutional Court. Since the promulgation of the Constitution in August 2007, of all individual constitutional complaints filed with the Constitutional Court (92 complaints) only one could satisfy all conditions required to be accepted for consideration.

The majority of cases for constitutional review seized by the Constitutional Court are naturally cases of *a posteriori* review that concern issues of human dignity, rights, liberties and equality of the people recognised and guaranteed by the Constitution. Cases of *a priori* review are few and far between, although there were some *a priori* review cases which the Constitutional Court found that provisions of laws violated the rights and liberties of the people.

It is a duty of the Constitutional Court, whenever a case comes up for review, to check whether one or more provisions of law under consideration are contrary to or inconsistent with the Constitution. In this way, it will be certain that the laws enacted by the legislature will conform to the Constitution and will not encroach upon human dignity, rights, liberties and equality of the people. Thus, through constitutional review of legislative acts, does the Constitutional Court play an important role in protecting human dignity, rights, liberties and equality guaranteed by the Constitution for the people.

IV. JURISPRUDENCE OF THE CONSTITUTIONAL COURT - SELECTED CASE SUMMARIES

There were numerous case involving human dignity, rights, liberties and equality of people that the Constitutional Court rendered rulings. The following are some selected cases that are both *a priori* review cases and *a posteriori* review cases. Many cases were ruled during the time when the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997) was still in effect. However, almost all

provisions relating human dignity, rights, liberties and equality of the Thai People are the same in the current Constitution.

1. Ruling No.21/2546 This case was submitted by the Ombudsmen. It involved the issue of equality between women and men. The issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 12 of the Names of Persons Act, B.E. 2505 (1962) raised a question of constitutionality under section 30 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

The point was whether the wording in section 12 of the Names of Persons Act, B.E. 2505 (1962), bore a meaning which made it mandatory for married women to use their husbands' surnames only or not. The Constitutional Court held that the crucial words of section 12 were "shall use", which expressly bore the characteristics of a mandatory provision. Once it had been determined that section 12 had the characteristics of a mandatory provision for married women to use their husband's surnames only, which was an encroachment of the rights to use the surnames of married women themselves resulting in an inequality in rights as between men and women, it followed that the provision created inequality under the law due to differences in sex and personal status. The case was also an unjust discrimination because married women were one-sidedly compelled to use their husbands' surnames on the ground of marriage, and not on the ground of differences in physical attributes or obligations between men and women arising from the difference in sex such that discrimination was necessary.

The Constitutional Court, therefore, held that section 12 of the Names of Persons Act, B.E. 2505 (1962) was unconstitutional by reason of being contrary to or inconsistent with section 30 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997). The provision was therefore unenforceable according to section 6 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

2. Ruling 30/2548 This is a *a priori* review case. It was referred by the President of the Senate for the Constitutional Court's ruling as to whether or not section 38 paragraph one of the CD Products Bill, B.E.... was contrary to or inconsistent with section 29, section 32 and section 48 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

Section 38 paragraph one of the CD Products Bill, B.E.... provided that a Court may order confiscation of machines in the following cases: failure to notify a competent official of a use of machines for the production of CD, failure to give notice of the place of production and relocation of place of production, failure to affix and display a product certificate and an original copy certificate, use of a product certificate and original copy certificate, counterfeiting or imitating a product certificate or original copy certificate, failure to give notice of acquisition or possession of machines, or failure to give notice of distribution, disposal or transfer of machines or loss of possession of machines. The Constitutional Court considered that in the case of section 38 paragraph one of the CD Products Bill, B.E...., a machines used for the production of CD was not a property whose manufacture or possession constituted an offence *per se*. In confiscating the machines, the Court had to issue a confiscation order without any discretion. No regard was given as to whether or not the owner of such machines connived at the commission of the offence, nor was the owner of the machines given an opportunity to prove whether or not he/she connived at the commission of the offence. The confiscation under such provision was absolute. No considerations were given to the offence or the suitability of penalties. The measures imposed on the owner of the properties were severed and amounted to restriction of a person's rights in property that was disproportional to necessity and affected the essential substances of a person's rights in property.

The Constitutional Court, therefore, held that section 38 paragraph one of the CD Products Bill, B.E.... was contrary to or inconsistent with section 29, section 30, section 31, section 32 and section 48 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997). The Constitutional Court also held that since section 38 paragraph one of the CD Products Bill, B.E.... was not of essence to the Bill, so only this section including paragraph two of the section lapsed.

3. Ruling No.11/2549 This is another *a priori* review case. In this case, liberty to assemble and its restriction were at issue.

The point to be decided by the Constitutional Court was whether or not section 20 of the Highway Bill (No....), B.E...., which add section 46/1, contained provisions which were contrary to or inconsistent with section 29 and section 44 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

The Constitutional Court held as follows: Section 20 of the Highway Bill (No....), B.E.... provided that “the following shall be added as section 46/1 of the Highway Act, B.E. 2535 (1992)”, wherein section 46/1 paragraph one stated that “no person shall assemble in the highway zone in a manner which obstructs traffic or may pose a danger or cause injury to vehicles or highway users, except where written permission of the Director of Highways or a person delegated by the Director of Highways is obtained, or the assembly is constituted as a column, procession or traditional or cultural assembly, or a public benefit activity or situated within an area exempt from permission filings as prescribed by notification of the Minister,” and paragraph two stated that “applications for permission and the grant of permissions shall be in accordance with the rules and procedures prescribed by Ministerial Regulation.” Such provisions were contrary to or inconsistent with section 29 and section 44 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997) because it more than necessarily restricted the liberty to assemble peacefully and without arms, and affected the essential substance of the fundamental liberty of the people as provided under section 29 and section 44 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997).

The Constitutional Court held that section 20 of the Highway Bill (No....), B.E...., which added section 46/1, was contrary to or inconsistent with section 29 and section 44 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540 (1997) and therefore lapsed. Furthermore, it was held that the provision in section 30 which added a penal provision in section 73/1, only with respect to the text stating “section 46/1”, which was connected to section 20 providing for the addition of section 46/1, also lapsed.

4. Ruling No.2/2552 In this case, the issue considered by the Constitutional Court was whether or not section 35 (6) of the Attorneys Act, B.E. 2528 (1985) was contrary to or inconsistent with section 29 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) (the current Constitution).

Section 29 of the Constitution was a provision which laid down the principles for safeguarding rights and liberties of a person whereby the enactment of law to restrict rights and liberties of the people was permitted only for the purposes prescribed by the Constitution and only to the extent of necessity and must not affect the essential substances of such rights and liberties.

Such law should be of general application and should not be intended to apply to any particular case or person.

Section 35 (6) of the Attorneys Act, B.E. 2528 (1985) was a provision which stipulated the qualifications of an applicant for registration and obtaining an attorney's licence, stating that a person who had previously served a prison term pursuant to a final judgment of imprisonment for a case which the Board of the Lawyers Council held as bringing disgrace to the honour of the profession, would be barred or disqualified from registration and obtaining an attorney's licence. This provision meant that a person applying to register and obtain an attorney's licence who once served a prison term pursuant to a final judgment of imprisonment would be barred or disqualified only upon the Board of the Lawyers Council finding that such person had served a prison term pursuant to a final judgment of imprisonment for a case that would bring disgrace to the honour of the profession. Section 35 (6) was therefore not a provision which constituted an absolute restriction on the qualification of an attorney. This was a case where the law authorised the Board of the Lawyers Council to exercise judgment for the purpose of control and scrutiny of persons having qualification suitable for the attorney profession. Furthermore, the exercise of discretion by the Board of the Lawyers Council to reject the registration and issuance of an attorney's licence to an applicant had to be accompanied by the Board's explanation of clear reasons for rejection. In such event, the applicant would have the right to appeal against such rejection to the Special Honorary Chairman of the Lawyers Council. Moreover, the law did not deprive the right to file an action in the Administrative Court.

The Constitutional Court found that section 35 (6) of the Attorneys Act, B.E. 2528 (1985), despite being the provisions empowering the Board of the Lawyer Council to exercise discretion in determining the cases that would bring disgrace to the honour of the attorney profession, thus constituting a restriction of rights and liberties of a person in engaging in the attorney profession, did provide for safeguards of the interests of the people and peace and order in the judicial process which was the public interest. Such public interest had a higher priority than the protection of individual interests of those engaged in the attorney profession which was a specific group interests. The provision was therefore a restriction of rights and liberties which was necessary and did not prejudice the essential substances of rights and liberties. The Board of the

Lawyers Council could not exercise power absolutely but was subject to reviews by the Special Honorary Chairman of the Lawyers Council and the Courts.

The Constitutional Court therefore held that section 35 (6) of the Attorneys Act, B.E. 2528 (1985) was neither contrary to nor inconsistent with section 29 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

5. Ruling No.12/2552 This is a case which concerns the rights and liberties to engage in an enterprise or an occupation.

Saraburi Provincial Court referred the objection of the defendant in the case before it to the Constitutional Court for ruling. The defendant was charged with committing an offence of selling food and beverages during prohibited hours (between 01.00 hours to 05.00 hours) without a licence in accordance with clause 3 of the Announcement of the National Executive Council No.45 dated 17th January B.E. 2515 (1972), as amended by clause 1 of the Announcement of the National Executive Council No.252 dated 16th May B.E. 2515 (1972).

The issues considered by the Constitutional Court was therefore whether or not clause 3 of the Announcement of the National Executive Council No.45 dated 17th January B.E. 2515 (1972) as amended by clause 1 of the Announcement of the National Executive Council No.252 dated 16th May B.E. 2515 (1972) was contrary to or inconsistent with section 26, section 27, section 28, section 29, section 30, section 34 and section 43 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

The Constitutional Court considered that the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) section 43 paragraph one recognised the liberty of a person to engage in an enterprise or occupation. Restriction of such liberty must be made by a provision of law for the benefit of maintaining national or economic security, the protection of the people with regard to public utilities, maintenance of public order or good morals of the people, maintaining order in occupation, consumer protection, city planning, preservation of natural resources or the environment, the people's welfare or to prevent monopolies or eradicate unfair behaviour in competition as provided in section 43 paragraph two. Moreover, the restriction could be imposed to the extent of necessity and should not affect the essential substances of such rights and liberties as provided in section 29 paragraph one.

The restriction were necessary at the time of issuance of the Announcement in B.E. 2515 (1972) because the National Executive Council (military regime) wanted the people to remain in peace without any disorder that would affect national security. The situation had changed significantly nowadays. The requirement that the people who engaged in the occupation of selling food and beverages between 01.00 hours to 05.00 hours should apply for a licence was unnecessary and without reasonable justification. It was apparent that the restriction of such liberty was not in any manner beneficial to the security of the state or national economy, the protection of the people with regard to public utilities, the maintenance of public order or good morals of the people, or other benefits as specified in section 43 paragraph two of the Constitution. The needs for maintenance of public order had changed. The measures were no longer suitable to the current way of life of the people. The restriction of the people's liberty as recognised under the Constitution therefore exceeded the extent of necessity and affected the essential substances of such liberty, thus prohibited under section 29 paragraph one of the Constitution.

The Constitutional Court therefore held that clause 3 of the Announcement of the National Executive Council No.45 dated 17th January B.E. 2515 (1972), as amended by clause 1 of the Announcement of the National Executive Council No.252 dated 16th November B.E. 2515 (1972) was unconstitutional for being contrary to or inconsistent with section 29 paragraph one and section 43 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) and therefore rendered unenforceable under section 6 of the Constitution.

6. Ruling No.47/2554 This is the first case of an individual constitutional complaint accepted for ruling by the Constitutional Court.

The Co-operatives Act, B.E. 2542 (1999) has a provision prohibiting a person who was removed from office of director of the Co-operatives by order of the Co-operatives Registrar from assuming the position of director or manager of a co-operatives. On 27 August B.E. 2543 (2000) the applicant was elected by the annual general meeting of the Agricultural Co-operatives of Suphanburi Ltd. to be its Chairman of the Board of Directors. But the Acting Co-operatives Registrar issued an order revoking the resolution of the annual general meeting of the Agricultural Co-operatives of Suphanburi Ltd. with regard only to the election of the applicant as the Chairman of the Board, reasoning that the applicant was a

person who had been removed from office in accordance with the provision of the Co-operatives Act, B.E. 2511 (1968). The applicant was accordingly a person disqualified for the position of director or manager of a co-operatives.

In his application to the Constitutional Court, the applicant argued that the Co-operatives Act, B.E. 2542 (1999) section 52 (3) was contrary to or inconsistent with the Constitution section 39. Section 39 of the Constitutions reads: "No person shall be subject to a criminal penalty unless he has committed an act which the law in force at the time of commission provides to be an offence and provides a punishment therefore, and the punishment to be imposed on such person shall not be of greater severity than that provided by law in force at the time of the commission of the offence. A suspect or defendant in a criminal case shall be presumed innocent. Before a final judgment convicting a person for an offence, such person shall not be treated as a convict."

The issue considered by the Constitutional Court was therefore whether or not section 52 (3) of the Co-operatives Act, B.E. 2542 (1999) was contrary to or inconsistent with section 39 of the Constitution.

The Constitutional Court considered that section 39 of the Constitution aimed to protect rights and liberties of a person regarding criminal liability by prohibiting an application of provisions of criminal law and penalties to the case retrospectively as well as by adhering to the presumption of innocence principle. However, the Co-operatives Act, B.E. 2542 (1999) section 52 (3) prescribed disqualifications of persons for the position of director or manager of co-operatives, not penalties under the criminal law or a law imposing criminal penalties.

The Constitutional Court therefore held that the Co-operatives Act, B.E. 2542 (1999) section 52 (3) was not contrary to or inconsistent with section 39 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

7. Ruling No.12/2555 This case was referred by the Supreme Court of Justice. It involves the presumption of innocence principle as recognized and guaranteed in section 39 paragraph two of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007).

The defendant in the case before the Supreme Court of Justice argued that section 54 of the Direct Sale and Direct Marketing Act, B.E. 2545 (2002) was contrary to or inconsistent with section 39 paragraph two, section 40 (5) together with section 30 of the Constitution. Section 54 of the Direct Sale and Direct Marketing Act, B.E. 2545 (2002) reads: "In case an offender which will be inflicted with punishment according to this Act is a juristic person, a managing director, a manager or any person responsible for the operation of such a juristic person shall also be inflicted with punishment which the law stipulates for that offence unless he can prove that he has no part in the commission of the offence of that juristic person." The defendant reasoned that when the applicant could prove the commission of the offence by the juristic person and the court decided that the juristic person was guilty, the managing director, manager or any person responsible for the operation of such a juristic person would be presumed by section 54 of the Act to have committed the offence without any proof by the applicant. Instead, the burden was then shifted to the managing director, manager or any person responsible for the operation of the juristic person to prove that he had no part in the commission of the offence of the juristic person. While the juristic person was granted the right to be presumed innocence, they did not receive such right. This is against section 39 paragraph two of the Constitution.

The issue considered by the Constitutional Court was therefore whether or not section 54 of the Direct Sale and Direct Marketing Act, B.E. 2545 (2002) was contrary to or inconsistent with section 39 paragraph two of the Constitution.

The Constitutional Court considered that the presumption of innocence principle as stated in section 39 paragraph two of the Constitution derived from human rights principle as enunciated in Article 11 of the Universal Declaration of Human Rights. The presumption of innocence principle is one of the fundamental principle of criminal justice as well as an important component of the rule of law generally accepted in most civilized countries and internationally through the Universal Declaration of Human Rights and the International Covenant on Civil and Political Rights to which Thailand is a party.

As regards section 54 of the Direct Sale and Direct Marketing Act, B.E. 2545 (2002), the Constitutional Court considered that the section was a legal presumption of guilt of a managing director, manager or any person responsible

for the operation of the juristic person without any need on the part of the applicant to prove that each one of them had taken part in the commission of offence by the juristic person. The burden of proof had been shifted to these persons. Each one of them, instead, had to prove that he or she had no part in the commission of offence. It was not a presumption of innocence but a presumption of guilt based on status of a person. Nor was it a presumption of facts which constituted some elements of the offence.

The Constitutional Court held that section 54 of the Direct Sale and Direct Marketing Act, B.E. 2545 (2002), specifically that part which presumed guilt on the part of a managing director, manager or any person responsible for the operation of the juristic person without proof that he or she had a part in the commission of the offence of the juristic person, was contrary to or inconsistent with section 39 paragraph two of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) and therefore rendered unenforceable under section 6 of the Constitution. It was thus unnecessary to make a further ruling on whether such provision of law was contrary to or inconsistent with other sections of the Constitution.

From the reviews of jurisprudence of the Constitutional Court, it can be seen that the Constitutional Court was so prudent as to exercise due diligence and care in its consideration and ruling in each case.

CONCLUSIONS

The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007) attaches great importance to human dignity, rights, liberties and equality of the people. This is evident by the fact that so many sections on these values are provided in the Constitution. Furthermore, the Constitution empowers various institutions to check on the intrusion or violation of these values. The Constitutional Court, with its powers and duties of constitutional review of law or legislative acts, plays a meaningful role in this regard.

Since provisions of law are the basis for the exercise of State powers, so if the law is within bounds set by the Constitution it is certain that human dignity, rights, liberties and equality of the people will be safeguarded.

It could be noted that almost all the cases which come to the Constitutional Court for constitutional review are cases that invoke the constitutional provisions on human dignity, rights, liberties and equality of the people as provisions to which provisions of law are alleged to be contrary or with which provisions of law are alleged to be inconsistent. Through constitutional review can the Constitutional Court guard against violation of human dignity, rights, liberties and equality of the people. At the present time, cases for constitutional review which relate to human dignity, rights, liberties and equality of the people start to flood the docket of the Constitutional Court. This phenomenon shows the increasing awareness of the people about how to protect their highly cherished values. Just as in the past the Constitutional Court performed its function of constitutional review remarkably well, so it is quite certain that it will keep its outstanding records in the future.

Annex
(Translation) **Chapter I and Chapter III**
of
Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550 (2007)

CHAPTER I
General Provisions

Section 1. Thailand is one and indivisible Kingdom.

Section 2. Thailand adopts a democratic regime of government with the King as Head of State.

Section 3. Sovereign powers belong to the Thai people. The King as Head of State shall exercise such powers through the National Assembly, the Council of Ministers and the Courts in accordance with the provisions of this Constitution.

The performance of duties of the National Assembly, the Council of Ministers, the Courts, Constitutional organizations and State agencies shall be in accordance with rules of law.

Section 4. Human dignity, rights, liberties and equality of the people shall be protected.

Section 5. The Thai people, irrespective of their origins, sexes or religions, shall enjoy equal protection under this Constitution.

Section 6. The Constitution is the supreme law of the State. The provisions of any law, rule or regulation, which are contrary to or inconsistent with this Constitution, shall be unenforceable.

Section 7. Whenever no provision under this Constitution is applicable to any case, it shall be decided in accordance with the constitutional Conventions of the democratic regime of government with the King as Head of State.

CHARTER III

Rights and Liberties of Thai People

Part 1

General Provisions

Section 26. The exercise of powers by all State authorities shall pay due regard to human dignity, right and liberties in accordance with the provisions of this Constitution.

Section 27. Rights and liberties recognized by this Constitution explicitly, by implication or by decisions of the Constitutional Court shall be protected and directly binding on the National Assembly, the Council of Ministers, the Courts, Constitutional organisations and State agencies with respect to the enactment, application and interpretation of all laws.

Section 28. A person can invoke human dignity or exercise his rights and liberties in so far as it is not in violation of rights and liberties of other persons or contrary to this Constitution or good morals.

A person whose rights and liberties recognized by this Constitution is violated can invoke the provisions of this Constitution to exercise rights in Courts or to defend himself in Courts.

A person can directly exercise rights in Courts to enforce the State's compliance with the provisions in this Chapter. If there is a law providing

details on the exercise of any right and liberty recognized by this Constitution, the exercise of that right and liberty shall be in accordance with such law.

A person shall have the right to be promoted, supported and assisted by the State in the exercise of rights under this Chapter.

Section 29. The restriction of rights and liberties of a person as recognised by the Constitution shall not be imposed except by virtue of law specifically enacted for the purpose determined by this Constitution and only to the extent of necessity and provided that it shall not affect the essential substances of such rights and liberties.

The law under paragraph one shall be of general application and shall not be intended to apply to any particular case or person; provided that the provisions of the Constitution authorizing its enactment shall also be mentioned therein.

The provisions of paragraph one and paragraph two shall apply *mutatis mutandis* to rules or regulations issued by virtue of law.

Part 2 **Equality**

Section 30. All persons are equal before the law and shall enjoy equal protection under the law.

Men and women shall enjoy equal rights.

Unjust discrimination against a person on the grounds of differences in origin, race, language, sex, age, disability, physical or health condition, personal status, economic or social standing, religious belief, education or political view not inconsistent with the provisions of the Constitution, shall not be permitted.

Measures determined by the State in order to eliminate an obstacle to or to promote a person's ability to exercise rights and liberties on the same basis as other persons shall not be deemed as unjust discrimination under paragraph three.

Section 31. Members of the armed forces or the police force, Government officials, other officials of the State and officers or employees of State agencies shall enjoy the same rights and liberties under the Constitution as those enjoyed by other persons, unless such enjoyment is restricted by law or rule issued by virtue of law specifically enacted in regard to politics, efficiency, disciplines or ethics.

Part 3

Rights and Liberties of an Individual

Section 32. A person shall enjoy the right and liberty in his life and person.

Torture, brutal acts or punishment by cruel or inhumane means shall not be inflicted; but a punishment imposed pursuant to a Court Judgment or by virtue of law shall not be deemed as punishment by cruel or inhumane means under this paragraph.

Arrest and detention of person shall not be made except by order or warrant issued by the Courts or on other grounds as provided by law.

Search of person or any act affecting the right and liberty under paragraph one shall not be made except by virtue of law.

In the case where there is an act affecting the right and liberty under paragraph one, the injured person, public prosecutor or any person acting for the benefit of the injured person shall have the right to file a motion to the Courts to restrain or withdraw such act, which may also include the imposition of an appropriate measure, or a remedy for losses occurred therefrom.

Section 33. A person shall enjoy the liberty of dwelling.

A person is protected for his peaceful habitation in and for possession of a dwelling.

Entry into a dwelling without the consent of its possessor or search of a dwelling or private place shall not be made except by order or warrant issued by the Courts or on other grounds as provided by law.

Section 34. A person shall enjoy the liberty of travelling and the liberty of making the choice of his residence within the Kingdom.

Restrictions on liberties under paragraph one shall not be imposed except by virtue of law specifically enacted for maintaining the security of the State, public order, public welfare, town and country planning or welfare of youth.

No person of Thai nationality shall be deported or prohibited from entering the Kingdom.

Section 35. A person's family rights, dignity, reputation and the right of privacy shall be protected.

The assertion or circulation of a statement or picture in any manner whatsoever to the public, which violates or affects a person's family rights, dignity, reputation or the right of privacy, shall not be made except for the case which is beneficial to the public.

A person shall be protected from the unlawful exploitation of personal information in relation to oneself as provided by law.

Section 36. A person shall enjoy the liberty of communication by lawful means.

Censorship, detention or disclosure of communication between persons including any other act which discloses the content of a communication between persons shall not be made except by virtue of law specifically enacted for security of the State or maintaining public order or good morals.

Section 37. A person shall enjoy full liberty to profess a religion, a religious denomination or creed, and observe religious precepts or commandments or exercise a form of worship in accordance with his belief; provided that it is not contrary to his civic duties, public order or good morals.

In exercising the liberty referred to in paragraph one, a person shall be protected from any act of the State, which is derogatory to his rights or detrimental to his due benefits on the grounds of professing a religion, a

religious denomination or creed or observing religious precepts or commandments or exercising a form of worship in accordance with his different belief from that of others.

Section 38. Forced labour shall not be imposed except by virtue of law specifically enacted for the purpose of averting imminent public calamity or by virtue of law which provides for its imposition during the time when the country is in a state of war or armed conflict, or when a state of emergency or martial law is declared.

Part 4 Rights in Judicial Process

Section 39. No person shall be subject to a criminal penalty unless he has committed an act which the law in force at the time of commission provides to be an offence and provides a punishment therefore, and the punishment to be imposed on such person shall not be of greater severity than that provided by law in force at the time of the commission of the offence.

A suspect or defendant in a criminal case shall be presumed innocent.

Before a final judgement convicting a person for an offence, such person shall not be treated as a convict.

Section 40. A person shall have the following rights in the judicial process:

(1) right of easy, convenient, expedient and comprehensive access to the judicial process;

(2) fundamental rights in the judicial process which shall consist at least of the right to public trial; right to be adequately informed of the facts and to inspect documents, right to present one's facts, defences and evidence, right to object to judges, right to be considered by the full bench of judges, and right to be informed of the reasons for a ruling, judgement or order;

(3) right to a proper, swift and fair trial;

(4) an injured person, suspect, plaintiff, defendant, interested party, interested person or witness in a case shall have the right to appropriate treatment in the judicial process, which includes the right to proper, swift and fair investigations and to withhold self-incriminating testimony;

(5) an injured person, suspect, defendant and witness in a criminal case shall have the right to necessary and appropriate assistance from the State. Remuneration, compensation and necessary expenses shall be as provided by law;

(6) a child, youth, women, senior person or disabled or handicapped person shall have the right to appropriate protection in judicial process and shall have the right to appropriate treatment in cases relating to sexual violence;

(7) a suspect or defendant in a criminal case shall have the right to proper, swift and fair investigations or trial with an adequate opportunity to defend his case, the right to examine or to be informed of evidence as appropriate, right to be assisted counsel in legal proceedings and the right to bail;

(8) a person shall, in a civil case, have the right to appropriate legal assistance from the State.

Part 5 Property Rights

Section 41. Property rights of a person shall be protected. The extent and the restriction of such right shall be in accordance with the provisions of law.

Succession shall be protected. The rights of succession of a person shall be in accordance with the provisions of law.

Section 42. Expropriation of immovable property shall not be made except by virtue of law specifically for the purpose of a State activity with respect to public utilities, essential elements of national defence, procurement of national resources, town and country planning, promotion and preservation of environmental quality, agricultural or industrial development, land reform,

conservation of ancient monuments and historical sites, or other public interests, and fair compensation shall be paid in due time to the owner thereof as well as to all persons having rights thereto, who suffer loss as a result of such expropriation, as provided by law.

The amount of compensation under paragraph one shall be fairly determined with due regard to the normal market price, mode of acquisition, condition and location of the immovable property, loss of the person whose property or right thereto is expropriated, and benefits that the State and the person whose property or right thereto is expropriated may receive from the use of the expropriated property.

An immovable property expropriation law shall specify the purpose of the expropriation and expressly prescribe a period of time for use of the immovable property. If the immovable property is not used to fulfil such purpose within such period of time, it shall be returned to the original owner or his heir.

The return of immovable property to the original owner or his heir under paragraph three and the claim for return of compensation paid shall be in accordance with the provisions of law.

Part 6

Rights and Liberties in Occupation

Section 43. A person shall enjoy the liberties to engage in an enterprise or an occupation and to undertake a fair and free competition.

The restriction on such liberties under paragraph one shall not be imposed except by virtue of the law specifically enacted for the purpose of maintaining the security and safety of the State or the national economy, protecting the public in regard to public utilities, maintaining public order and good morals, regulating the engagement in an occupation, consumer protection, town and country planning, preserving natural resources of the environment, public welfare, preventing monopoly, or eliminating unfair competition.

Section 44. A person shall enjoy the right to work safety and welfare and to living security irrespective of whether he is employed or unemployed in accordance with the provisions of law.

Part 7

Freedom of Expression of Individuals and the Press

Section 45. A person shall enjoy the liberty to express opinions, speech, writing, printing, publication, and expressions by other means.

Restrictions on liberty under paragraph one shall not be imposed except by virtue of law specifically enacted for the purpose of maintaining the security and safety of the State, protecting the rights, liberties, dignity, reputation, family or privacy rights of other person, maintaining public order or good morals or preventing or halting the deterioration of the mind or health of the public.

The closure of a newspaper or other mass media in deprivation of the liberty under this section shall not be made.

The prevention of a newspaper or other mass media from presenting news or expressing their opinions, wholly or partly, or interference in any manner whatsoever in deprivation of the liberty under this section shall not be made except by virtue of law enacted in accordance with the provisions of paragraph two.

Censorship of news or articles by a competent official before publication in a newspaper or other mass media shall not be made except during the time when the country is in a state of war; provided that it must be made by virtue of law enacted under the provisions of paragraph two.

The owner of a newspaper or other mass media shall be a Thai national.

No grant of money or other properties shall be made by the State as subsidies to private newspapers or other mass media.

Section 46. Officials or employees in a private sector undertaking newspaper, radio or television broadcasting businesses or other mass media

business shall enjoy the liberties to present news and express their opinions under the constitutional restrictions without mandate of any government agency, State agency, State enterprise or the owner of such businesses; provided that it is not contrary to their professional ethics, and shall enjoy the right to form an organization to protect rights, liberties and fairness as well as a self-regulating mechanism for the professional organization.

Government officials, officials or employees of a government agency, State agency or State enterprise engaging in the radio or television broadcasting business or other mass media business shall enjoy the same liberties as those enjoyed by officials or employees in the private sector under paragraph one.

Any act committed by a person holding political position, State official or the owner of business with a view to obstruct or interfere with the presentation of news or expression of opinions on a public issue of a person under paragraph one or paragraph two, irrespective of whether such act has been done directly or indirectly, shall be deemed as a willful misuse of power and take no effect except where such act has been done to secure compliance with the law or professional ethics.

Section 47. Transmission frequencies for radio or television broadcasting and telecommunication are national communication resources for public interest.

There shall be an independent regulatory body of the State having the duty to distribute the frequencies under paragraph one and supervise radio or television broadcasting and telecommunication businesses as provided by law.

Undertakings under paragraph two shall have regard to the greatest benefit of the public at national and local levels with respect to education, culture, State security, other public interests and fair and free competition, including public participation in providing public mass media.

The supervision of the businesses under paragraph two shall also contain measures for the prevention of merger, cross-control or domination among the mass media or by other persons which may interfere with the

public's liberty to access information or hinder the public from access to a variety of information.

Section 48. No person holding a political position shall be the owner of or hold shares in a newspaper, radio or television broadcasting or telecommunication business, whether in one's own name, or through the business ownership or shareholding of others on one's behalf, or by other direct or indirect means which enable the administration of such business in the same manner as an owner or shareholder of such business.

Part 8 Rights and Liberties in Education

Section 49. Every person shall enjoy equal rights to receive at least twelve years of comprehensive and quality education as provided by the State free of charge.

The indigent, disabled or handicapped, or destitute person shall enjoy equal rights under paragraph one and shall be supported by the State to receive education on an equal basis as other persons.

Education and training provided by professional or private organizations, alternative education of the public, self-learning and lifelong learning shall receive appropriate protection and promotion from the State.

Section 50. A person shall enjoy academic freedom.

Education and training, learning and teaching, research and disseminating of research according to academic principles shall be protected; provided that it is not contrary to his civic duties or good morals.

Part 9 Rights to Public Health Services and Welfare

Section 51. Every person shall enjoy equal rights to receive appropriate and standard public health service, and the indigent shall have the right to receive free medical treatment from a State infirmary.

A person shall have the right to receive comprehensive and efficient public health services from the State.

A person shall have the right to enjoy the prompt prevention and eradication of harmful contagious diseases from the State free of charge.

Section 52. Children and youth shall enjoy the right to survive and to receive physical, mental and intellectual development according to their potentials in a suitable environment with due regard to their participation.

Children, youth, women and family members shall have the right to receive protection against violence and unfair treatment from the State and shall have the right to medical treatment or rehabilitation upon the occurrence thereof.

Interferences with and impositions of restrictions on the rights of children, youth and family members shall not be made except by virtue of law specifically enacted for the maintenance of family institution or the greatest benefit of such person. Children and youth with no guardian shall have the right to receive appropriate care and education from the State.

Section 53. A person who is over sixty years of age and has insufficient income for living shall have the right to welfare, public facilities as fitting for such person's status and appropriate aid from the State.

Section 54. The disabled or handicapped shall have the right of access to and utilise welfare services, public facilities and appropriate aid from the State.

A person of unsound mind shall have the right to appropriate aid from the State.

Section 55. A person who is homeless and has insufficient income for living shall have the right to appropriate aid from the State.

Part 10
Rights to Information and Complaints

Section 56. A person shall have the right to be informed and to access public information in the possession of a government agency, State agency, State enterprise or local government organisation, except where the disclosure of such information shall affect the security of the State, public safety, the protected interests of other persons, or personal information as provided by law.

Section 57. A person shall have the right to receive information, explanation and reasons from a government agency, State agency, State enterprise or local government organization before granting a license or undertaking a project or activity which may affect the quality of the environment, health and sanitary conditions, the quality of life or any other material interests concerning him or a local community and shall have the right to express his opinions on such matters to the concerned agencies for their consideration.

The State shall arrange for a comprehensive public consultation process prior to the implementation of a social, economic, politic and cultural development plan, the expropriation of immovable property, the determination of town and country plan, the determination of land use, and the enactment of a rule which may affect the material interests of the public.

Section 58. A person shall have the right to participate in the decision-making process of State officials in the performance of administrative functions which affect or may affect his rights and liberties.

Section 59. A person shall have the right to present a petition and to be informed of the result of its consideration within the appropriate time.

Section 60. A person shall have the right to take legal action against a government agency, State agency, State enterprise, local government organisation or other State authority which is a juristic person to assert liability for an act or omission of government officials, officials or employees of such agencies.

Section 61. The right of a person who is a consumer to receive truthful information shall be protected and a consumer shall have the right to make a complaint for remedy of damage and to unite with others so as to protect consumers' rights.

There shall be a consumer protection organisation which is independent from a State agency consisting of representatives of consumers to perform the functions of giving opinions to a State agency for consideration on the enactment and application of laws, rules and regulations and on the determination of various measures for consumer protection, and for examining and making a report on any act or omission related to consumer protection. The State shall provide financial support for an operation of such independent organisation.

Section 62. A person shall have the right to follow up and to request for examination of the performance of duties of a person holding political position, State agency and State officials.

A person who in good faith provides information related to the performance of duties of a person holding political position, State agency and State officials to the organisation examining the exercise of State power or State agency shall be protected.

Part 11

Liberties to Assembly and Association

Section 63. A person shall enjoy the liberty to assemble peacefully and without arms.

The restriction on such liberty under paragraph one shall not be imposed except by virtue of law specifically enacted for the purpose of public assembling and for securing public convenience in the use of public places or for the maintenance of public order during the time when the country is in a state of war, or when a state of emergency or martial law is declared.

Section 64. A person shall enjoy the liberty to unite and form an association, union, federation, co-operative, farmers' group, private organization, non-governmental organisation or any other group.

Government officials and State officials shall enjoy the same liberty to association as other persons generally provided that the efficiency of State administration and the continuation of public services are not affected, as provided by law.

The restriction on such liberty under paragraph one and paragraph two shall not be imposed except by virtue of law specifically enacted for protecting the common interests of the public, maintaining public order or good morals or preventing economic monopoly.

Section 65. A person shall enjoy the liberty to unite and form a political party in order to manifest the political will of the people and to carry out political activities in fulfillment of such will through the democratic regime of government with the King as Head of State as provided in this Constitution.

The internal organisation, management and regulation of a political party shall be consistent with the fundamental principles of the democratic regime of government with the King as Head of State.

Members of the House of Representatives who are members of a political party, members of the Executive Committee of a political party, or members of a political party, of not less than the number prescribed by the Organic Act on Political Parties shall, if of the opinion that their political party's resolution or regulation on any matter is contrary to the status and performance of duties of a member of the House of Representatives under this Constitution or contrary to or inconsistent with the fundamental principles of the democratic regime of government with the King as Head of State, have the right to refer it to the Constitutional Court for decision thereon.

In the case where the Constitutional Court decides that such resolution or regulation is contrary to or inconsistent with the fundamental principles of the democratic regime of government with the King as Head of State, such resolution or regulation shall lapse.

Part 12

Community Rights

Section 66. Persons assembling as a community, local community or traditional local community shall have the right to preserve or restore their customs, local wisdom, arts or good culture of their community and of the nation and participate in the management, maintenance and exploitation of natural resources, the environment and biological diversity in a balanced and sustainable fashion.

Section 67. The rights of a person to participate with the State and communities in the preservation and exploitation of natural resources and biological diversity and in the protection, promotion and conservation of the quality of the environment for usual and consistent survival in the environment which is not hazardous to his health and sanitary condition, welfare or quality of life, shall be appropriately protected.

Any project or activity which may seriously affect communities with respect to the quality of the environment, natural resources and biological diversity shall not be undertaken, unless its impacts on the quality of the environment and health of the people in the communities have been studied and evaluated and consultation with the public and interested parties have been organised, and opinions of an independent organisation, consisting of representatives from private environmental and health organizations and from higher education institutions providing studies in the field of environment, natural resources or health, have been obtained prior to the operation of such project or activity.

The right of a community to take legal action against a government agency, State agency, State enterprise, local government organization or other State authority which is a juristic person to enforce the performance of duties under these provisions shall be protected.

Part 13

Rights to Protect the Constitution

Section 68. No person shall exercise the rights and liberties prescribed in the Constitution to overthrow the democratic regime of government with the

King as Head of State under this Constitution or to acquire the power to rule the country by any means which is not in accordance with the modes provided in this Constitution.

In the case where a person or a political party has committed an act under paragraph one, the person knowing of such act shall have the right to request the Attorney-General to investigate facts and submit a motion to the Constitutional Court for an order to restrain such act without prejudice to the institution of a criminal action against such person.

In the case where the Constitutional Court passes a ruling which compels the political party to cease the act under paragraph two, the Constitutional Court may order the dissolution of such political party.

In the case where the Constitutional Court issues a dissolution order under paragraph three, the right to vote in an election of the leader and the executive committee of the dissolved political party at the time the act under paragraph one has been committed shall be suspended for a period of five years as from the date of such Constitutional Court order.

Section 69. A person shall have the right to peacefully resist an act committed for the acquisition of the power to rule the country by a means which is not in accordance with the modes provided in this Constitution.